

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XLIII | junij 2011 | številka: 6

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotichek

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura, jezik in izobraževanje • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Listnica uredništva

Janez Bauer

Šumijo gozdovi domači ...

... je napisal naš veliki pisatelj Anton Ingolič v naslovu svojega velikega romana, hvalnici pohorskih gozdov. Še danes nam njegove besede o gozdu pridejo prav do srca, ko se ozremo po okoliških vršacih. Ni treba veliko sveta prepotovati, pa človek takoj spozna, kako lepo je doma. V miru pod vejami mogočnih smrek spoštljivo občudujemo dejanja in miselnost naših

prednikov in se malodane zaskrbljeno zaziramo v prihodnost. Le kam hiti ta svet? S svojimi grobimi in neotesanimi postopki kapital uničuje vse okoli sebe. Posipavamo se s strupi, prehranjujemo se s strupi, vse samo zato, da bi imeli več, da bi imeli večje bogastvo, da bi iz naše zemlje iztisnili še tisto zadnje, kar nam lahko da. Nihče se ne ozira na to, da narava trpi, da naša polja, vode in zrak ječijo in propadajo pod težo umetnih škropiv in gnojil. Le s težavo popravlja narava napake človeštva ob neizmernem hlastanju po bogastvu. In naši gozdovi so eden izmed zadnjih stebrov, branijo nas in nam pomagajo uravnati to krhko ravnotežje narave. Gozdovi so pljuča sveta.

Čebelarji prav tako ljubimo in spoštujemo gozd. Zmoten je danes pogled na tisto idilično predstavitev o čebelici, ki leta s cveta na cvet in nabira medicino. Danes je teh cvetov čedalje manj ali pa so poškopljani z raznimi strupi in gnojili. Zato se čebelarji čedalje bolj umikamo in naslanjamo na gozd. Raznovrstnost gozdov, podrast, smreke, hoje, lipe in javori, vse to postaja čebelja paša. Čebelarji smo močno odvisni od stanja in razvoja naših gozdov. Zaradi tega pa nam čebele prinese odlični gozdni med, najboljši na svetu. Kar pogledimo: Dominik Žvikart iz Dravč je pred leti osvojil zlati panj, najvišje slovensko odličje za med; Stanko Serušnik iz Mislinjske Dobrave je pred letom za svoj smrekov med osvojil zlato medaljo na svetovnem ocenjevanju medu; Dani Šmon iz Velunjskega grabna vsako leto za svoj med dobi zlato priznanje na mednarodnem ocenjevanju. Tudi sam sem za svoj med dobil veliko priznanj, vsa so zlata. Zato pravimo, da v naših gozdovih čebele nabirajo zlati med. Varujmo naš gozd, skrbimo zanj, kot so nas naučili naši dedje in kot svetujejo naši strokovnjaki. Potrudimo se, da bomo naše čebelice, smreke in hoje velikanke ohranili tudi za naše vnuke. Povejmo tudi našim vnukom, kaj je gozd, in naučimo jih, da ga bodo ohranili z naslednje rodove.

Podelitev certifikata FSC Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., je 25. 5. 2011 prejelo certifikat FSC (Forest Stewardship Council) Sveta za nadzor gozdov, ki sta ga na povabilo Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije lesnim žagarskim podjetjem in predelovalcem lesa podelila minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Dejan Židan in direktorica Sklada Irena Šinko. Podelitve certifikata se je udeležil direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Silvo Pritrznik.

Pridobitev FSC certifikata pomeni povečanje konkurenčnosti pri trženju lesa in lesenih izdelkov tako na domačem kot na tujih trgih in je že nekaj let priznana oznaka za les, ki je pridobljen na naravi

prijazen način. Certifikat FSC za našo družbo pomeni, da so načela varovanja okolja sestavni del vseh dejavnosti podjetja in njenih produktov iz lesa. Les, pridobljen iz koroških gozdov, je surovina, ki je obnovljiva, ponazarja trajnost, energetska varčnost in okolju prijazen material. S pridobitvijo FSC certifikata želi družba poslovnim partnerjem sporočiti, da proizvodi izvirajo iz gozdov, s katerimi se gospodarji po načelu trajnosti, večnamenskosti in sonaravnosti.

Alja Zorman

Uresničitev ideje "Od gozda do hiše"

Besedilo in foto: Marta Krejan

Gradnja betonskih hiš je pri nas še vedno najbolj aktualna, vendar je vse več ljudi, ki želijo leseno hišo, pogosto navadno brunarico. Sistem gradnje z lesenimi bruni, kakršnega obvladuje Smreka Gornji Grad, je omejen, ampak tehnologija se tudi na tem področju nadgrajuje in izboljšuje: bruna nadomeščajo "prefabricirani" leseni proizvodi, pri čemer gre za premišljen in skrbno načrtovan proces gradnje. Tak je sistem MHM. Pravilno vgrajen les je trajen, ploskovni nosilci pa nudijo več možnosti gradnje na področju javnih zgradb in

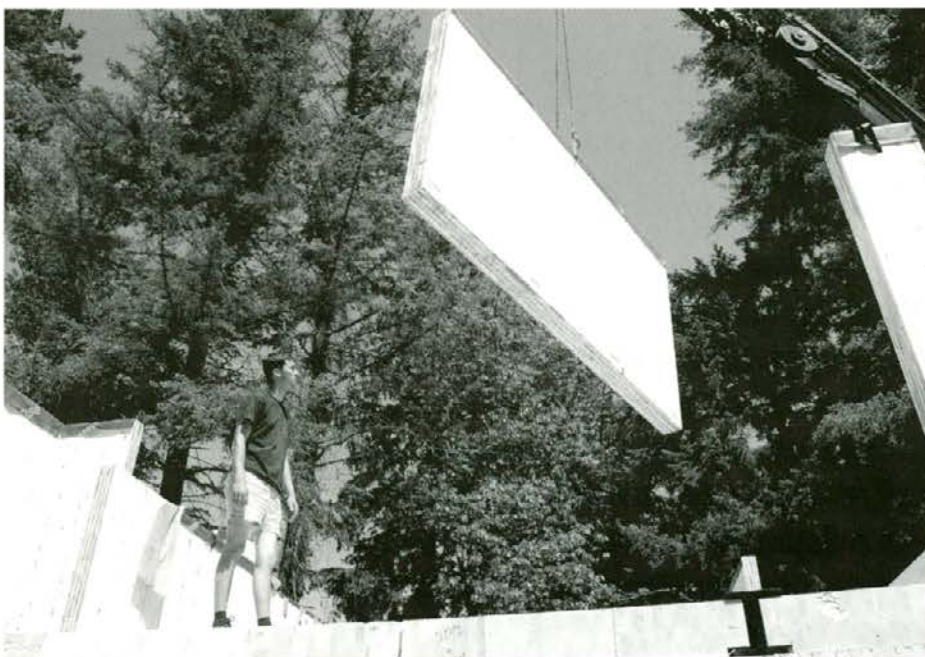

Med gradnjo poslovnega objekta v Radljah

večstanovanjskih hiš. Prednost teh gradenj je tudi v hitrosti gradnje in takojšnji vselitvi. V Smreki se trudijo ustvariti prijetna in zdrava prijazna bivalna okolja tako na delovnem mestu kot tudi doma in les jim je pri tem v veliko pomoč. Lesene konstrukcije so ekološke, ker so iz naravnega in obnovljivega vira, so ekonomične, ker so strojno obdelane, in so moderne ter udobne.

Naša prva zgradba, zgrajena po sistemu MHM, je tudi prva tovrstna v Sloveniji, gre pa za poslovni objekt v Radljah ob Dravi. V pritličju bo trgovina, v prvem nadstropju pa pisarne. Kot smo že omenili v marčevski številki Viharnika, so lahko stavbe, grajene na ta način, tudi večnadstropne. Takšne zgradbe imajo ugodno mikroklimo, saj zagotavljajo konstantno optimalno vlago, so potresno varne, masivni les je stalni zračni filter in ima svež naravni vonj, požarni testi pa dokazujejo, da masivni les tudi po dolgi izpostavitvi ognju ne pregori.

Lesene stavbe, zgrajene po sistemu MHM, so lahko večnadstropne

Informativni gozdarski storži v aprilu in maju 2011

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
 Zavod za gozdove Slovenije,
 OE Slovenj Gradec

Letošnji april je bil v primerjavi z aprili v preteklih letih zelo suh, predvsem pa lep. Na Koroškem nas je močil dež deset dni. Prevladovala so predvsem lokalne nevihte v krajših časovnih intervalih, tradicionalno aprilsko deževni so bili zadnji štiri dnevi. Močnejše nalive smo imeli na Koroškem 28. aprila v jutranjih urah, na Kredarici je ta dan snežilo. V Šmartnu pri Slovenj Gradcu so bile izmerjene najnižje dnevne temperature od -2 (18., 19. 4.) do 11 °C (27. 4.) in najvišje dnevne temperature od 10 (14., 15. 4.) do 26 °C (27. 4.). Na Ravnah na Koroškem je bila 27. aprila izmerjena najvišja dnevna temperatura 28 °C. Zemlja v aprilu ni vsrkala zadosti vode, ki je nujno potrebna za vzniklo vegetacijo. Bolj moker pa je bil maj – mesec cvetenja in ljubezni. V cvetočem mesecu so prevladovala lokalne nevihte, ki so prekinjale obdobja jasnih in delno jasnih dni. Ohladilo se je 6., 7. in 8. maja. Najnižje majske dnevne temperature so bile med 2 in 15 °C, najvišje pa med 14 in 28 °C. Na Rogli so 4. maja zjutraj izmerili -4 °C. Tradiciji se ni izneverila "uscana Zofka", 15. maja je deževalo ves dan. Vrhove Pece in Uršlje gore je ta dan pobelil sneg od 1500 metrov navzgor. V dolini je v letošnjem

maju zacvetelo sadno drevje štirinajst dni prej. Tudi v višjih predelih se je pričelo pretakanje sokov po drevju in v drugih rastlinah že v prvi polovici maja. Macesen je ozelenel do nadmorske višine 1400 metrov v prvi polovici maja. Rastni ritem rastlin se spreminja zaradi vremenskih sprememb. V aprilu in maju so bile razlike med najnižjo in najvišjo dnevno temperaturo tudi 20 °C in več. Vzrok je predvsem v tanjšanju ozonske plasti, za kar je je kriv človek.

April in maj sta bila med gozdarji javne gozdarske službe bolj načrtovalsko, osveščevalno in popularizacijsko obarvana. Leto 2011 je leto gozdnogospodarskega območnega načrtovanja. Gozdnogospodarski načrti območnih enot so osnova za desetletno gospodarjenje z gozdovi. Na osnovi preteklega gospodarjenja in načrtovanih del po gozdnogospodarskih enotah so določeni posek, gojitvena in varstvena dela, ostala dela za krepitev socialnih in drugih funkcij gozda in druga vlaganja v

Udeleženci delavnice o gozdnogospodarskem načrtovanju na Smrekovcu

Cvetoča Navršnikova hruška na Navršnikovem vrhu nad Ravnami na Koroškem

gozdove za obdobje 2011–2020. Ogronomno truda in dela je ob pomoči sodelavcev v "storževskih" mesecih vložil v izdelavo gozdnogospodarskega območnega načrta OE Slovenj Gradec vodja odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje Branko Gradišnik. Sestavni del gozdnega prostora so tudi živali, zato je zelo pomembno, da z divjadjo usklajeno gospodarimo. Upoštevati je potrebno medsebojne zakonitosti med gozdom in divjadjo. Tudi gospodarjenje z divjadjo je potrebno izvajati preudarno in načrtno. Usmeritve in ukrepi za kratkoročno in dolgoročno načrtno izvajanje in gospodarjenje z divjadjo so podani v letnih in dolgoročnih lovsko upravljaljskih načrtih. V OE Slovenj Gradec je vodja odseka za gozdne živali in lovstvo Zdravko Miklašič v sodelovanju z lovci napisal Letni načrt za Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2011 in osnutek dolgoročnega Lovsko upravljaljskega načrta za Pohorsko lovsko upravljaljsko območje za obdobje 2011–2020. Tako kot so v lovsko upravljaljskem načrtu upoštevana strokovna mnenja in pobude lovcev, tako so in še bodo vpeta mnenja

lastnikov gozdov in ostalih uporabnikov gozdnega prostora (ob razgrnitvi načrtov).

V spomladanskem času smo gozdarji sodelovali tudi z gozdarskim in lovskim inšpektorjem Dragom Križanom. Zelo aktiven je bil pri inšpekcijskih pregledih nedovoljenih posegov v gozdni prostor. V spomladanskem času so gozdarji odkrili večje število nedovoljenih posekov. Množične črne sečnje in krajso lesa so izvedli v KE Radlje in KE Črna celo izvajalci del v gozdu. Gozdarski inšpektor Drago Križan pa ni samo kontrolor in izvajalec kazenskih določil za prepovedana in v gozdu škodljivo povzročena dejanja, s svojim strokovnim znanjem na področju gozdarstva in lovstva je v veliko pomoč gozdarjem in lovcem. Postal je pravi gozdarsko-lovski pedagog. Pri osveščanju strokovne in

druge javnosti se z veseljem odzove tako lovcem kot gozdarjem. Ob otvoritvi lovske razstave Pohorsko kobanskega lovskogojitvenega bazena v Radljah ob Dravi je 15. maja 2011 predaval lovcem o lovski etiki. Strokovno je bil aktiven v spomladanskih dveh mesecih tudi na drugih lovskih srečanjih v koroškem območju.

z veseljem se odzove tako lovcem kot gozdarjem. Ob otvoritvi lovske razstave Pohorsko kobanskega lovskogojitvenega bazena v Radljah ob Dravi je 15. maja 2011 predaval lovcem o lovski etiki. Strokovno je bil aktiven v spomladanskih dveh mesecih tudi na drugih lovskih srečanjih v koroškem območju. Gozdarji smo z najrazličnejšimi aktivnostmi osveščanja lastnikov gozdov, javnosti, predvsem pa šolske mladine popestrili dogajanja v letošnjem mednarodnem letu gozdov in tednu gozdov. Na državnem nivoju je bila zelo odmevna osrednja prireditve mednarodnega leta gozdov v Ljubljani – pohod po gozdni tematski poti 27. maja 2011, v slovenjgraškem območju pa 25. maja 2011 14. regijski kviz o spoznavanju gozda na Košenjaku (KE Dravograd). O teh dveh in drugih prireditvah si lahko več preberete v tej številki Viharnika.

V aprilu in maju nismo bili samo pisarniški gozdarji in gozdni pedagogi. Zelo živahno je bilo tudi v gozdu. V aprilu je potekala spomladanska sadnja v zasebnih in državnih gozdovih. Po zaključku saditve in zaščite sadik so revirni gozdarji izvajali prevzem in obračun del. **Znan je že razdelilnik proračunskih sredstev za sofinanciranje vlaganj v gozdove za leto 2011 za zasebne gozdove in sanacijo po ujmah in drugih škodljivih dejavnikih poškodovanih gozdov, ki pa jih je glede na po gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih načrtovanih del premalo. Dodeljena finančna sredstva so glede na nujnost del razdeljena med tiste lastnike gozdov, ki imajo gozdnogojitvene in varstvene ukrepe načrtovane v letnem programu. Po končanih in prevzetih delih na krajevnih enotah bomo v odseku za gojenje in varstvo gozdov poslali skupni zahtevek za obračun sofinanciranih del na Centralno enoto ZGS v začetku julija. Lastniki gozdov dobite obvestilo o izplačilu teh del. Pred podpisom prevzemnega obrazca, ki ga vam prinese vaš revirni gozdar v podpis, izpolnite še prijavi obrazec z vsemi vašimi podatki, ki so potrebni za vnos in nadaljnjo kontrolo obračuna (DURS).**

Suhoparne birokratsko obarvane Informativne gozdarske storže bom v nadaljevanju popestril s kratkim bolj pestrim podajanjem dogajanj v maju in aprilu. V drugi polovici aprila in v maju so postali zelo živahni podlubniki. Pojavila so se že prva žarišča, postavljene so bile kontrolno lovne pasti in drevesa. **Lastniki gozdov in izvajalci del v gozdu, bodite pozorni na pojav svežih žarišč po lubadarjih napadenih dreves in po drugih škodljivih dejavnikih poškodovanih predelov gozda. Krošnje macesnov spreminjajo barvo iz zelene v**

Poškodovane iglice evropskega macesna po macesnovem molju

rumeno in rjavkasto barvo zaradi napada macesnovih moljev, ki so se letos zelo razmnožili tudi v višjih predelih po vsem območju. Odrasle samice so izlegle jajčeca v iglice, ki so na tem mestu upognjene. Zaradi teh poškodb se drevo ne posuši, postane pa manj vitalno in lahko zanimivo za macesnove podlubnike.

13. in 14. aprila 2011 so se v Ljubljani na 28. študijskih dnevih srečali gozdarski strokovnjaki iz vse Slovenije. Naslov študijskih dni je bil Odzivi gozdne tehnike in gozdarstva na spremenjene razmere gospodarjenja. Prispevek o optimizaciji cestnega omrežja za sonaravno gospodarjenje v gozdovih je na študijskih dnevih podal mag. Boštjan Hribnik, revirni gozdar v revirju Javorje (KE Črna) in sodelavec na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive vire (Biotehniška fakulteta). Predavanje je pripravil skupaj s prof. dr. Igorjem Potočnikom.

Zaščita sadik pred objedanjem divjadi je zelo draga. Gozdarji preizkušajo najrazličnejše vrste zaščite. Na Lepenarci (mislinjsko Pohorje) smo pod strokovnim vodstvom vodje službe za varstvo gozdov v ZGS Marije Kolšek postavili in preizkusili novo zaščito sadik – sestavljive bambusove in lesene palice. Po končanem opazovanju na terenu bosta potrebni detajlna ekonomska presoja in analiza dejanske uporabnosti te zaščite.

Načrtovalci OE Slovenj Gradec in gozdarji KE Črna so imeli 21. in 22. aprila 2011 delavnico o pripravljalnih delih za izvedbo terenskega dela gozdnogospodarskega načrta Gozdnogospodarske enote Črna – Smrekovec. Delavnica, na kateri smo sodelovali tudi vodje odsekov, je potekala v godovih Smrekovca.

Ose zapredkarice so 23. aprila 2011 priče na Riflovem vrhu pri Prevaljah masovno rojiti. Rojenje je potekalo skoraj tri tedne. Lastniki po osah zapredkaricah poškodovanih gozdov in gozdarji KE Prevalje so debela poškopili z lepilom in obnovili lansko leto nameščene trakove, ki preprečujejo prehod oplojenih samic po deblih smrek navzgor do krošenj, kjer bi v iglice izlegle jajčeca. Letošnje rojenje je bilo močnejše od lanskega. V juliju naj bi se na vejah napadenih smrek pojavili zapredki – lani jih ni bilo!

Kaj je bilo zanimivega v maju na vašem območju, vprašajte vašega revirnega gozdarja. Njegove besede bodo morda bolj zanimive kot moji zapisi.

Rdeča bukev v grajskem parku na Ravnah na Koroškem

Novo zaščito postavljajo Marija Kolšek, Primož Areh in Mirko Cehner

Mateja Cojzer, doktorica gozdarskih znanosti

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
OE Slovenj Gradec

Foto: Jerneja Čoderl

Konec maja je na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo Mateja Cojzer in tako postala doktorica gozdarskih znanosti.

Mateja je Korošica. Rojena je bila v dolini Tople, v okolju, kjer sta ljubezen do narave in njenih lepot ljudem položeni v zibel. Na trdni Florinovi kmetiji je preživela mladostna leta. Leta študija gozdarstva v Ljubljani so ji začrtala nadaljnjo življenjsko pot in po končanem študiju se je zaposlila na Območni enoti ZGS v Mariboru. Kot načrtovalka je spoznala gričevnat svet Haloz in Slovenskih goric, ki je še kako drugačen od Koroške. Vedoželjna in ambiciozna strokovnjakinja se je najprej srečala s pestrostjo rastlinskih združb, še posebej so jo pritegnile praproti. Prirejen slikovni ključ za določanje izbranih vrst

Dr. Mateja Cojzer, univ. dipl. ing. gozd.

gozdnih praproti je drobna knjižica, v kateri je zajela značilne praproti na območju Haloz, Pohorja in Tople.

Za pridobitev akademskega naziva doktorja znanosti se je lotila problema zaraščajočih površin. Naslov naloge Značilnosti zaraščanja in možnosti usmerjanja sukcesijskega razvoja sestojev pionirskih drevesnih in grmovnih vrst na

novonastalih gozdnih površinah kaže, da se je Mateja lotila aktualne tematike, s katero se gozdarji v zadnjih letih v gozdnem prostoru pogosto srečujemo.

Zaraščanje, s katerim se na Koroškem srečujemo predvsem v višjih predelih Pohorja in Košenjaka, Pece, Uršlje gore, Smrekovca in Olševe je še poseben problem v zahodni Sloveniji in Halozah. Mateja je svoje raziskave izvedla v Halozah, kjer je največja gostota zemljišč v zaraščanju v OE ZGS Maribor. Poleg proučevanja samega procesa zaraščanja je na raziskovalnih ploskvah izvedla nego in spremljala učinke intenzivnosti gojitvenih ukrepov. Z raziskavami in dobljenimi rezultati je k problematiki gojenja v slovenskih gozdovih, njegove upravičenosti in ekonomske smiselnosti dodala nekaj novih vsebin. Vsi, ki smo poslušali njen zagovor, smo dobili prijeten občutek, da raziskovalni duh med gozdarji še ni zamrl in da je gojenje gozdov aktualna strokovna tema, ki jo moramo kljub vsem finančnim oviram zagovarjati in uveljavljati. Nekoč je v posvetilu knjižice o praproti zapisala Goethejevo misel: "Narava je edina knjiga, ki na vseh listih nudi veliko vsebine." Mateja, koroški gozdarji in gozdarke ti želimo še naprej uspešno listanje knjige narave!

Upokojil se je Borut Skledar

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
OE Slovenj Gradec

Foto: Jerneja Čoderl

Upokojitve naših sodelavcev na Krajevni enoti ZGS Radlje se nadaljujejo. Borut Skledar je bil naš sodelavec osem let. V revir Radlje je prišel z Območne enote Slovenj Gradec, kjer je do tedaj delal v okviru urejevalne službe. Kot je sam rad povedal, si je želel opravljati delo revirnega gozdarja. Cilj je dosegel tudi z uspešno zaključenim študijem ob delu in s pridobitvijo naziva gozdarski inženir. V svoji diplomski nalogi je analiziral prebiralno strukturo v delu Šgermovega gozda na Orlici. Analiza in rezultati so pomembni za krajevno enoto, ker se ravno v teh sestojih odvijajo številne strokovne ekskurzije.

Delo v revirju je bilo za Boruta Skledarja izziv zaradi pestrosti aktivnosti, ki jih mora obvladati revirni gozdar, in zaradi stikov z lastniki gozdov. Uspešno je vodil revir,

mnogim lastnikom je lahko dal pomembne nasvete tudi na osnovi izkušenj, ki si jih je pridobil z delom v okviru urejevalne službe. Več let se je Borut vključeval v izvedbo strokovne ekskurzije za študente gozdarstva v svojem revirju. Vsako leto so

pripravili nove objekte, nove vsebine. Lahko rečemo, da je Borut brez zadrege dal svoje strokovne odločitve v presojo prof. Diaciju in bodočim gozdarskim kolegom, ki pa so vselej kritični in povedo svoje mnenje brez dlake na jeziku. Pri delu v revirju se je

Upokojenec Borut Skledar v družbi sodelavcev in sodelavk

odlikoval z odločnostjo. Sodelavci se večkrat spomnimo, kako smo kar nenadoma, z različnih lokacij v Dravski dolini, pričeli občudovati cerkev Svetih treh kraljev na Brezovcu. Kaj se je zgodilo? S posekom so bila odstranjena drevesa, ki so dotlej zakrivala pogled na zanimiv sakralni spomenik generacij na hribu nad Radljami. Borut je odločno odkazal moteče drevje in odprl veduto proti Dravski dolini; vsem v zadovoljstvo in nikakor ne na škodo gozda.

Terensko delo, ki ga gozdarji opravljamo pretežno del delovnega dne, je fizično zahtevno. Borut je prenehal z aktivnim delom gozdarja v sorazmerno mladih letih, zato mu toliko bolj želimo, da se mu zdravje ob mirnejšem življenju brez službenih obveznosti okrepi in mu služi, služi ... Ob obujanju spominov na kolege gozdarje, gozdove, lastnike in lastnice gozdov pa ga naj spremlja zavest, da je prispeval svoj trud in svoje znanje v dobro našega sedanjega gozda in gozda prihodnjih generacij.

Dopolnilne dejavnosti

Urška Gričnik, dipl. ekon.

Kmetije že dolgo niso zgolj kmetije, temveč so pravzaprav podjetja, ki delujejo na trgu ponudbe in povpraševanja. Prav zato je vedno več tistih kmetij, ki registrirajo dopolnilne dejavnosti, s katerimi ustvarjajo dodaten dohodek na kmetiji in morebiti tudi zaposlijo svoje potomce, da jim ni potrebno kandidirati na drugih trgih za prosta delovna mesta, ki jih je v današnjem času vedno manj.

Eden izmed pogojev, ki ga mora prijavitelj dopolnilne dejavnosti upoštevati, je, da kmetija obsega najmanj 1 hektar oz. ima najmanj 5 hektarov primerljivih površin v zakupu, razen v primeru predelave medu in čebeljih izdelkov. Potrebno pa je upoštevati še posebne pogoje Uredbe, ki se določajo za posamezne dejavnosti, ter podzakonske predpise, določene za posamezno vrsto dejavnosti. Dopolnilne dejavnosti na kmetiji so lahko zelo raznolike, registracija pa je čisto enostavna. Predvsem v tujini je to že dolgoletna praksa. K temu načinu jih silijo vedno manjše obdelovalne površine, težke razmere v kmetijstvu in cene, ki so za pridelke vedno nižje.

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji so s kmetijstvom oziroma z gozdarstvom povezane dejavnosti, ki se opravljajo na kmetiji in omogočajo boljšo rabo njenih

Foto: PJK

proizvodnih zmogljivosti ter delovne sile družinskih članov. To so različne dejavnosti: od pobiranja gozdnih sadežev do turizma. Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je lahko fizična oseba, ki je lastnik, zakupnik ali drug uporabnik kmetije in se za svoj račun ukvarja s kmetijsko dejavnostjo ter je za to ustrezno usposobljen. Ni potrebno, da je pokojninsko in invalidsko zavarovan na kmetiji. Vendar pa je potrebno, da je usposobljen za izvajanje dejavnosti, kar pomeni, da mora imeti najmanj poklicno kmetijsko izobrazbo ali opravljen preizkus znanja iz kmetijske dejavnosti ter najmanj petletne delovne izkušnje na kmetiji ali v posamezni kmetijski dejavnosti. Za nekatere zahtevnejše dopolnilne dejavnosti pa je zahtevana najmanj srednja poklicna izobrazba ali ustrezen certifikat po programu poklicne klasifikacije. Zakonsko osnovo za dopolnilne dejavnosti daje Zakon o kmetijstvu, ki določa pogoje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, določa pogoje za nosilca dopolnilne dejavnosti ter določa, kako je z dovoljenjem za opravljanje dopolnilne dejavnosti. Vrste dejavnosti, ki se lahko opravljajo kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji, njihove značilnosti, obseg in pogoje je podrobneje predpisala vlada v Uredbi o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Te so:

- predelava, obdelava in dodelava kmetijskih pridelkov in gozdnih asortimentov;
- prodaja pridelkov in izdelkov s kmetij;
- turizem na kmetiji: gostinska in negostinska dejavnost;
- dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji (npr. oglarstvo, tradicionalno

krovstvo s slamo, skodlami in skriljem, peka v kmečki krušni peči, etnološke zbirke in etnološka dejavnost);

- pridobivanje in prodaja energije iz obnovljivih virov;
- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo ter opremo, orodji in živalmi ter oddaja le-teh v najem (ne velja za storitve strojnih krožkov);
- izobraževanje na kmetijah, povezano s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo;
- zbiranje in kompostiranje organskih snovi;
- ribogojstvo in predelava sladkovodnih rib;
- aranžiranje ter izdelava vencev, šopkov ipd. iz lastnega cvetja in drugih okrasnih rastlin.

Kadar se odločimo za dopolnilno dejavnost, moramo paziti, da dohodek iz dopolnilnih dejavnosti na polnoletnega družinskega člana ne presega 1,5 povprečne plače na zaposlenega v RS v preteklem letu, na tistih območjih, kjer so omejeni dejavniki za kmetijsko pridelavo, pa 3 povprečnih plač na zaposlenega v RS. V kolikor vas zanima dopolnilna dejavnost na kmetiji in ste svojo dejavnost že izbrali, ste vanjo prepričani in imate vse zahtevane pogoje, oddate vlogo pri pristojni upravni enoti, kjer vam izdajo ustrezno dovoljenje za opravljanje dejavnosti.

Banane

Martina Cigler

Foto: Igor Senekovič

Med tropsko sadje, nad katerim sem navdušena, prav gotovo sodijo tudi banane, ki mi, in mogoče še komu drugemu, včasih služijo kot slasten prigrizek, pa še lakoto potolažijo. No,

pretiravanje pri uživanju ni priporočljivo, ker so zelo kalorične. Bananovec je večletna tropska rastlina, katere listi ne tvorijo pravega stebela ampak t. i. psevdosteblo, tj. listno rozeto, ki se sama podpira. Na eni rastlini lahko zraste tudi do 150 banan. Banane lajšajo depresijo, pomagajo uravnati krvni pritisk, prebavo, slabokrvnost, dobrodošle pa so tudi pri težavah s spominom. Banane lahko jemo kar same kot hiter prigrizek, iz njih izdelujemo sadne skute in solate, sok ali sladoled. Uporabljajo se kot nadev za torte in peciva, okusne so pečene z olupkom vred in še vroče postrežene z medom in sladko smetano, okusne so tudi ocvrte banane. Sama sem iz njih napravila tudi džem, ki pa ima kratek rok trajanja. Banane za kuhanje, ki imajo zelen olupak, lahko uporabljamo na vse načine namesto krompirja. Poznamo še jabolčne banane, *baby* banane, banane za kuho in rdeče banane.

Najlepši čebelarški mesec

Besedilo in foto: Janez Bauer

Junij je za čebelarje najlepši čebelarški mesec. V tem mesecu žanjemo – točimo med –, kar smo preko celega leta oskrbovali in gojili. Naše čebelarstvo leto se prične meseca avgusta in sedaj je tisti vrhunec, ko pokažemo, kako smo poskrbeli za čebele.

Junij je mesec najobilnejšega medenja in pa tudi točenja medu. V tem mesecu je čebelarjeva žetev. Že v začetku meseca bomo iztočili cvetlični med. Tega so naše čbelice nabrale v maju na cvetočih travnikih, ki pa jih je vsak dan manj. Vse bolj po naših travnikih cvetijo bale nedozorele trave. Na žalost tako z užitkom kvarimo našo neokrnjeno naravo. Na srečo pa je cvetenje travnikov zamenjalo cvetenje gorskega javorja. Tega so pred precej leti naši gozdarji načrtno posadili ob vseh gozdnih cestah. Ta drevesa so sedaj že toliko zrasla, da nudijo odlično medeno in pelodno pašo našim čbelicam. Tu se kaže dobro sodelovanje gozdarjev in čebelarjev, saj se vsi zavzemamo za raznoliko in razgibano

krajino. V juniju, ko zacveti bezeg, pa lahko pričakujemo gozdno pašo na smreki in jelki. Tak med imenujemo manin med. Medično proizvajajo ušice in lekanije, ki se naselijo na vejicah smreke. Tam se prehranjujejo z drevesnim sokom in del tega sladkega soka prepustijo tudi čbelam. Tega nato čebele naberejo in predelajo v okusen smrekov ali hojin med. Po tem medu je naša Koroška res znana, saj je to ena najboljših vrst temnega medu na svetu. Na vsakem ocenjevanju, tudi svetovnem, smo za ta med vedno dobili zlate medalje in najvišja odličja, zato smo lahko še posebej ponosni na našo kranjsko čebelo, da nam prinaša med svetovne kvalitete in mednarodnega slovesa.

Na kaj pa moramo paziti pri točenju medu? Predvsem na higieno. Vsak čebelar ima opravljeno usposabljanje za delo po načelih HACCAP. Potrebno jih je tudi upoštevati in se po njih ravnati. Zavedajmo se, da je čbelji sat najbolj čista posoda za med. V njem je med najvišje kvalitete. Od tu dalje se lahko kvaliteta medu samo slabša. Zato poskrbimo, da bo naš med vrhunske kvalitete in zadovoljna bosta čebelar in potrošnik, kupec našega medu. Takšnega medu tudi ne bo težko prodati, vendar pazimo na staro pravilo: med se mora uležati. Dva meseca, dva tedna in dva dni ga moramo pustiti pri miru, da pridobi vrhunsko kvaliteto, nato pa ga natočimo v

kozarce, ki so samo za slovenski med. Kozarce opremimo z nalepko, na kateri se pohvalimo, da je to med naših čebel iz koroških gozdov. Za tak med bomo na vsakem ocenjevanju dobili vrhunsko oceno, pri prodaji pa bomo zanj iztržili tudi visoko ceno. Če smo se celo leto trudili in skrbeli za naše čbelice, ne vrzimo tega truda kar tako stran.

Zavedajmo se, da je med naših čbelic izjemno darilo iz neokrnjene narave. Zato ga cenimo, kot cenimo našo čebelo kranjsko sivko.

Iz točila priteče zlati med

Utrinki s prireditve "Koroška v gibanju brez tobaka"

Nina Pogorevc, Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

V nedeljo, 29. maja 2011, je Zavod za zdravstveno varstvo Ravne v sodelovanju s številnimi organizacijami in društvi organiziral tradicionalni pohod na Uršljo goro z motom "Koroška v gibanju brez tobaka".

Pester program in lepo vreme sta na goro privabila veliko število ljudi. Dan smo preživel v skladu z usmeritvami svetovnega dneva brez tobaka, torej na svežem zraku, brez pasivnega kajenja, v gibanju, peš ali s kolesom. Udeleženci so si na gori lahko izmerili krvni pritisk, holesterol, pljučno funkcijo in krvni sladkor. Število meritev je bilo kar veliko: okoli 100 meritev krvnega pritiska, 80 meritev holesterola, 83 krvnega sladkorja in 68 meritev pljučne funkcije. Koronarni klub je prikazal delovanje polavtomatskega defibrilatorja, pri predstavnici Društva za boj proti raku so lahko udeleženci s pomočjo modela dojke in mod vadili samopregledovanje, gorska reševalna služba pa je predstavila reševanje s pomočjo posebej izurjene psičke. Z najmlajšimi smo izdelovali zanimive priponke, skupaj z odraslimi pa izvedli raztezne vaje. Program so letos popestrile družabne igre, katerih udeleženci so prejeli simbolične nagrade. Prav tako smo

nagradili tudi najmlajšega in najstarejšega udeleženca. V trenutku podeljevanja nagrad je bila najstarejša udeleženka stara 78 let, najmlajši je bil deček, star 3 leta, najmlajša pa deklica, stara 4 leta. Ob 12. uri je bila sveta maša, lepo vreme pa je letos jadrlnim padalcem omogočilo tudi spust. Zelo smo veseli, da nam je uspelo vzpostaviti tradicionalno prireditev, pri kateri aktivno sodeluje tako veliko število društev in organizacij. Sodelovali so namreč Koroška reševalna služba, Društvo diabetikov Mežiške doline, Društvo za

zdravje srca in ožilja Slovenije – podružnica za Koroško, Koronarni klub Mežiške doline, Koronarni klub Mislinjske doline, Koroško društvo za osteoporozo, Koroško društvo za boj proti raku, Planinsko društvo Prevalje, Gorska reševalna služba Koroške, društva jadrlnih padalcev in predstavniki zdravstveno-vzgojnih centrov koroških zdravstvenih domov.

Letos je prireditev finančno podprla Občina Ravne, podporo pa so nam nudili tudi ČZP Večer, GVO Slovenj Gradec, trgovina Pikapolonica in Koroške pekarne.

Krasen dan brez tobaka na Uršlji gori (foto: Nina Pogorevc)

Merjenje krvnega pritiska (foto: Simon Britovšek)

Mirko Tovšak: "Sam sem se dalj časa zadržal pri stojnici Društva za zdravje srca in ožilja, kjer mi je Majda Zanoškar, predsednica podružnice na Koroškem, ljubeznivo posvetila nekaj časa za klepet in obrazložitev pomena te, sedaj že tradicionalne prireditve. Točno se ni spomnila, koliki pohod je bil letos po vrsti, vendar z gotovostjo trdi, da jih je bilo do sedaj blizu deset. Pri njihovi stojnici so vsem obiskovalcem brezplačno delili jabolka in paradiznik, ki jih je za to prireditev prispevala Splošna bolnišnica Slovenj Gradec."

Erlihioza (ehrlichiosis)

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Erlihije so obligatorni znotrajcelični zajedavci, ki okužujejo predvsem različne bele krvne celice in ne rdečih. Povzročitelja prenašajo klopi, bolezen pa se pojavlja po vsem svetu, tudi v Sloveniji, in je opisana pri različnih vrstah domačih in divjih živali. V zadnjih letih pa iz številnih evropskih držav poročajo o okužbi z erlihijami tudi pri ljudeh.

Pri psih in redkeje pri mačkah lahko okužba z erlihijami povzroči hudo akutno ali kronično obolenje z različnimi bolezenskimi znamenji in spremembami v krvni sliki. Od pritrditve okuženega klopa do pojava prvih bolezenskih znamenj običajno preteče 8 do 20 dni. **Akutni** potek traja od 1 do 4 tedne, počasnejši **subakutni** več mesecev ali let in **kronični** pa vse življenje. Kako hitro se bo bolezen razvijala, je odvisno od podvrste povzročitelja, odpornosti organizma, predvsem pa od odziva imunskega sistema. Pri akutnem poteku prevladujejo med splošnimi bolezenskimi znamenji potrtost, neješčnost, hujšanje in zvišana telesna temperatura; lahko se pojavijo še: okorna hoja, otekline sklepov, tudi okončin, znaki prizadetosti osrednjega živčevja (meningitis, encefalitis), povečanje bezgavk, povečanje vranice, odpoved

Foto: Špela Debelak

ledvic in krvavitve (drobne podkožne krvavitve, krvavitve po sluznicah ali krvavitev iz nosu). Pri počasnem subakutnem in dolgotrajnem kroničnem poteku gre predvsem za t. i. prikrito – latentno okužbo. Pri tem se pri navidezno povsem zdravem psu lahko nepričakovano pojavijo bolezenska znamenja, značilna za njen akutni potek, ali pa se pojavljajo dolgotrajnejše motnje gibanja. Upravičeno posumimo, da ima pes morda erlihiozo, če so pri njem prisotna opisana bolezenska znamenja, če je imel klope in če z laboratorijsko preiskavo ugotovimo nekatere spremembe v njegovi krvni sliki. Zdravljenje je dokaj uspešno z antibiotiki, ki

se dajejo od 14 do 21 dni. Pri psih s hujšim potekom, npr. z motnjami v strjevanju krvi, pa je potrebno še dodatno zdravljenje s transfuzijami, vitamini in elektroliti. Praviloma se bolezen v večini primerov bistveno izboljša v 24 do 72 urah po začetku zdravljenja. To pa ne pomeni, da smo erlihije s tem za vselej odpravili. V manjšem odstotku, zlasti pri subakutnem in kroničnem poteku, lahko pride do ponovitve bolezni. Najpomembnejši način preprečevanja erlihioze (in drugih bolezni, ki jih prenašajo klopi) je učinkovito preprečevanje ugrizov kloпов. Zaščitnega cepiva zoper erlihiozo za sedaj še ni.

Nagrajenci četrtnih skupnosti mesta Slovenj Gradec

Besedilo: **Jože Potočnik**

Foto: Primafoto

Letos, 4. junija, so enajstič podelili priznanja za uspešno delo posameznikom, organizatorjem in društvom v petih četrtih skupnostih v Slovenj Gradcu.

Predsednica četrtne skupnosti Center je podelila priznanje **Ivanu Hovniku**, predstavniku Planinskega društva Slovenj Gradec. Planinsko društvo Slovenj Gradec ima dolgoletno in bogato tradicijo. Ustanovljeno je bilo že leta 1919. Svojo zanimivo in pestro zgodovino so predstavili v dveh zbornikih: prvi je izšel leta 1989 ob 70-letnici planinstva v Mislinjski dolini, drugi pa ob 80-letnici Planinskega društva

Od leve: Darja Gros, Ivan Hovnik, Albin Naglič, Uroš Borovnik, Jure Žvikart, Milan Ermenc, Tomaž Kašnik, Matjaž Zanoškar, Anka Juvan, Peter Cesar, Tatjana Krejan Košan in Jože Potočnik, častni občan MO SG

Slovenj Gradec 1999. Poudariti velja, da se Grmovškov dom na Pungartu imenuje po dolgoletnem predsedniku društva Milošu Grmovšku. Njegov zet Bogdan Žolnir in vnuk Miroslav sta nam zapustila izredno bogate arhive.

Jure Žvikart, predsednik četrtne skupnosti Polje, je podelil priznanje **Petru Cesarju**. Peter Cesar je zaposlen v slovenjgraški območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije, je predsednik Turističnega društva SG, svetnik MO SG in še kaj. Strokovno znanje uporablja na področju umnega ravnanja s prostorom. Poudarja velik pomen čistega in urejenega okolja. Bil je organizator in koordinator akcije Očistimo Slovenijo v enem dnevu. Tomaž Kašnik, predsednik četrtne skupnosti Štibuh, je predal priznanje

Milanu Ermencu. Kot univerzitetni diplomirani inženir tekstilne tehnologije je delal v tekstilni stroki. Četrtno skupnost je vodil prizadevno, odgovorno in požrtvovalno tri mandate. Predsednica četrtne skupnosti Stari trg – mesto Tatjana Krejan Košan je za uspešno delo podelila priznanje **Ani Mariji Juvan**. Do upokojitve je Ana delala v podjetju Elektro Slovenj Gradec. Anka mojstrsko oblikuje unikatne izdelke iz gline. Leta 2002 je prejela certifikat domače in umetnostne obrti. Njen izdelek Tisnikarjev vran je postal svojevrstna maskota Slovenj Gradca. V Društvu upokojencev Slovenj Gradec vodi različne delavnice. Predsednik četrtne skupnosti Legen – mesto je Branko Bulovič, podpredsednik Albin Naglič pa je izročil priznanje pevcem

Kvarteta Preša. Prejel ga je Uroš Borovnik. Štirje pevci sicer pojejo v različnih zborih, ohranjajo ljudsko izročilo (koledovanje, petje po domovih, praznik Treh kraljev itd.), prepevajo ob četrtnih in vaških praznikih, tekmujejo pa tudi na revijah pevskih zborov Mislinjske doline. Pod vodstvom glasbenika in dirigenta Janeza Koleriča so navdušili tudi poslušalce v Bardejevu na Slovaškem.

O prazniku našega mesta in njegovi bogati preteklosti ter o pomenu Evropske prestolnice kulture 2012 je spregovoril župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar. Program, ki se je odvijal v Elizabetinem domu, je s pesmijo popestrila vokalna skupina Breznik.

Dan mladosti

Besedilo in foto: **Toni Štrigl**

Marsikateri današnji "mladinec" je zagotovo prikrajšan za tako lepe dneve in njih spomine, kot je bil ta, seveda v naših mladih letih, dan mladosti, ki smo se 25. maja vsi še kako razveselili, saj je na ta dan iz vseh nas, tako mladih kakor tudi malo manj mladih, privrelo na dan vse tisto pristno veselje, katerega dandanašnji vsi še kako pogrešamo. Gozdarji slovimo kot veseli in družabni ljudje in ravno na enem izmed naših "izvirnih" pogovorov je padla ideja, da bi bilo zares škoda pustiti, da nam "čas vzame" tak dan, in ker je beseda dala besedo, smo se seveda takoj aktivirali in že smo se odločili, da bomo dan mladosti začeli redno (zopet) praznovati, tako da bo postal tradicionalen.

Ker pa slike povedo dosti več kakor vsa pisana beseda, vas vse rajši prepustim k ogledu teh, ki so nastale čarobnega dne 25. maja na 1. tradicionalnem dnevu mladosti na Preškem vrhu pri Ravnah na Koroškem. Povedati še velja, da se nas je zbrala kar lepa družina ljubiteljev teh lepih in dobrih časov, ko so si tudi delavci lahko privoščili dopust na morju, ko so otroke lahko šolali v Ljubljani pa še za kakšen majhen avto je ostalo, kar pa za današnje čase, seveda s stališča delavcev, tega zagotovo ne morem trditi, preprosto to govorijo dejstva, saj bi ti novodobni kapitalisti, seveda z njimi vred pa tudi vsi tajkuni in vsa kleptodemokracija radi, da bi delali samo za pest riža, da bi lahko oni trošili vse enormne dobičke, si kupovali letala, jahte, delavci pa še za kruh ne bi imeli; res žalostno.

Ja, seveda je potrebno še mlajši generaciji razložiti, da tisti fant ni imel v rokah pokala, temveč je nosil Titovo štafeto, ki je bila namenjena, potem ko nas je počastil s

Tito prejema
Štafeto in priznanje

Prihod praporščakov

svojim obiskom na Preškem vrhu, ravno njemu, maršalu Titu. V svojem značilnem govoru nam je vsem obrazložil današnje čase in opozoril, da moramo pošteno priznati, da vse pa le ni bilo tako slabo, kot nam hočejo tile kleptodemokrati sedaj prodati kot zveličavno resnico, res pa drži, da so naši dedje in očetje po vojni vse to gradili in ustvarjali petdeset let. Pa pridejo tile novodobni kapitalisti in v nekaj mesecih privatizirajo vse, kar je bilo včasih "naše".

Bomo videli, česa bomo deležni na 2.

srečanju ob dnevu mladosti, ki bo potekalo istega dne, 25. maja, zopet na Navrškem vrhu. Za vse tiste, ki ne vedo, kje to je: na vrhu smučišča Poseka na Ravnah na Koroškem. Torej: isti dan, 25. maj, isti čas ...

Pankracijev sejem v Slovenj Gradcu

Nataša Konečnik Vidmar

V četrtek, 12. maja, je v mestnem jedru Slovenj Gradca potekal tradicionalni Pankracijev sejem. Sejem je eden od treh tradicionalnih sejmov v Slovenj Gradcu, ki se zvrstijo skozi vse leto (poleg Pankracijevega sta še Jožefov sejem 19. marca in Elizabetin sejem 19. novembra). Pankracijev sejem sicer nima tako dolge zgodovinske tradicije kot Jožefov in Elizabetin, kljub vsemu pa v Slovenj Gradec privabi številne prodajalce iz cele Slovenije ter obiskovalce iz širše Koroške. Na sejmu je bila na voljo paleta izdelkov za široko potrošnjo ter izdelkov domačih in umetnostnih obrti, predstavilo pa se je kar nekaj kmetij, ki so obiskovalcem ponudile svoje kulinarčne izdelke.

Ocenjevanje sadjarskih proizvodov pri Glavarju

Kristl Valtl

Kar petnajsto leto zapored, no, nekaj poskusov je bilo že prej v sedemdesetih letih, so tudi letos pri kmetu Glavarju na Primožu nad Muto člani Sadjarskega društva Bobovec pripravili, res lahko zapišemo že tradicionalno ocenjevanje mošta, sadnih sokov in kisa. In tokrat tudi bogato slikovno razstavo kot slikovno dokumentacijo petnajstletnega dela društva. Letos so kmetje sadjarji prinesli 39 vzorcev mošta, 20 vzorcev sokov in 9 vzorcev kisa. Sicer po dva manj kakor v preteklih letih, vendar z dokazano boljšo kvaliteto. Tovrstna in podobna ocenjevanja

imajo resnično izjemno vzgojni in poučni učinek iz preprostega sklepanja: "Če imava skoraj enako sadje, enake pogoje, le zakaj imam slabši mošt?"

Zanič mošta na Koroškem skorajda več ne najdete! Tako ni čudno, da so letos podelili kar 22 zlatih priznanj, 9 srebrnih in 4 bronasta, brez priznanja so ostali le trije vzorci. Mirne vesti lahko zapišemo, da gre za izjemen uspeh! Najboljši je bil tudi letos domačin Tomaž Gmajner.

V konkurenci sokov so podelili 18 zlatih in 2 srebrni priznanji. Najboljši sok je prinesel Damjan Smolak, že kar dokazano aboniran za najboljše vzorce. Med vzorci, kjer se ocenjevalci držijo kislota, pa so podelili 6 zlatih in 3 srebrna priznanja. Za najboljši kis so oznanili vzorec Petra Oblaka. Ocenjevanja in podelitve priznanj se je tudi letos udeležil radeljski župan in poslanec državnega zbora RS Alan Bukovnik, ki je

tudi sicer neumoren spodbudnik in podpornik sadjarjev in čebelarjev širšega območja. Menda se to opazi tudi v finančnih injekcijah, ki jih dajejo občine Muta, Vuzenica in Radlje za pospeševanje sadjarstva in čebelarstva. Velikonočni ponedeljki so tu namenjeni ocenjevanju, nekaj kasneje so obrezovali, sedaj pa so oči sadjarjev uprte v nebo, da ne bi bilo preveč neviht in da bi v sadovnjakih brenčale čebele.

Prva salamiada na Pernicah

Kristl Valtl

Na Pernicah, v tamkajšnjem Domu krajanov, to je bivša, že nova osnovna šola, ki so ji domačini dodali še marsikaj za boljšo funkcionalnost, so tokrat na pobudo vodstva Vaške skupnosti pripravili prvo strokovno ocenjevanje domačih salam in nekaterih drugih suhomesnih izdelkov. Za prvič, več kot presenetljivo, so ljudje, seveda samo kmetje iz te okolice, v ocenjevanje prinesli kar osemnajst vzorcev. V lepem vremenu so se zbrale domala vse Pernice in Mlake in čakale na izid prvega takšnega dogodka v kraju. Strokovnjaki, mesarji in pospeševalka so, kot se stroki spodobi, vsestransko kritično ocenili prineseno in objavili izjemno dobre rezultate vseh ocen. Saj pri tem ne gre za vprašanje, kdo, katera je prva, vse je bilo nad pričakovanji v rangu visoke kvalitete z vsemi pripombami in opozorili. V glavnem, večina salam je bila nekoliko presuha, vse brez izjeme pa odličnih okusov in vonjav. Bilo je nekaj "eksotov", govejih, ovčjih, kunčjih in celo fazanjih salam. Gospodinje pa, po neki nepisani perniški navadi, so razrezale najmanj polovico vseh dobrot, dodale tisti še vedno "ta pravi" domači kruh

in bila je gostija, boljša kot na nekdanji "osetih", tako da se ve, kaj znamo. Le pijačo je kupil vsak sam. Namen vsega je bil, da vidimo, kaj znamo, kaj imamo in predvsem kaj delamo napak, da čim prej prilazimo v sam vrh tovrstne kmečko turistične ponudbe, še bolj pa, da poskrbimo za svojo dobro prehrano v domačih hišah. Gospodarja po moštu, gospodinjo pa po kruhu in klobasah se rado premeri na Koroškem.

kratko**bl**ačniki

Skrbimo za svoje okolje

Besedilo in foto: Milena J. Cigler

V tednu gozdov so Radlje 29. maja 2011 gostile več šol, ki so pristopile k projektu "Skrbimo za svoje okolje." V okviru tega je bil v nedeljo zeliščarski dan, na katerem smo lahko pred upravo gozdarskega podjetja in Zavoda za gozdove Radlje na različnih stojnicah občudovali izdelke učencev osnovnih šol, likovne izdelke malčkov iz vrtcev in razne umetelne izdelke društev kmetič, društva Ajda Koroške in drugih. Podelili so tudi nagrade za likovne izdelke na to temo, vodja projekta pa je bila Maja Medved Kajzer.

Na sprehodu med stojnicami sem srečala gospoda župana Alana Bukovnika in ga *pobarala*, kaj misli o tej "zeliščariji". Povedal je naslednje: "Vesel sem, da se je v Radljah organiziral teden zelišč. Premalo se zavedamo, da so zdravila iz narave čisto blizu nas. Prireditev je v celoti uspela in sem zelo zadovoljen."

Zadaj za njim je bil vrvež pri stojnici, kjer je na leseni plošči sijal napis: Ajda Koroške. Stopila sem tja in za pogovor komaj ujela Tončko Ločičnik, tako je bila zasedena. Vprašala sem jo, s čim se ukvarjajo pri Ajdi, in povedala je: "Društvo Ajda se ukvarja z ekološkim gospodarjenjem z zemljo po metodi, ki se imenuje biološko dinamična metoda. Tu smo zato, da obiskovalcem predstavimo svoje delo z željo, da bi se nam pridružilo še več članov, ki želijo obdelovati zemljo in pridelovati hrano na povsem naraven način brez kakršnih koli kemičnih dodatkov."

Ker so na dnevu zelišč glavino dogajanja prevzeli otroci, se mi je zdelo prav, da o tem povprašam mentorico šolarjev Osnovne šole Neznanih talcev, podružnice Črneče, Majo Medved Kajzer: "V letošnjem letu smo posadili zdravično drevo – češnjo. V sklopu projekta smo se dotaknili okoljevarstvenih smernic in medse smo povabili tabornike, gozdarje, mizarje, lovca. Imeli smo tudi razstavo v prostorih Info pisarne Dravograd. Na njej smo prikazali, kako smo posadili češnjo, kako smo okoli nje plesali, peli, kako se drevo oprahuje ... Govorili smo o čebelah, živalih, ki živijo na drevesih in ob njih, sestavljali smo naloge pri slovenskem jeziku, pisali didaktične naloge, domišljajske spise, znakovna sporočila, likovno ustvarjali

Učenke OŠ Muta so predstavljale svoje izdelke

Izdelki otrok iz 1. in 2. razreda črneške podružnice

iz naravnih materialov in odpadne embalaže."

Ustavila sem se še pri samih šolarjih pri stojnici OŠ Muta. Zelo zanimivo je pripovedovala učenka 8. razreda Helena Pečnik: "Na naši stojnici ponujamo masažne ploščice, balzam za ustnice, zeliščne soli, regratov med, sirup iz regrata idr." Mentorica učenek Marjeta Valtl, učiteljica biologije in kemije, pa je še dodala: "V okolici šole na Muti smo posadili zelišča, iz katerih delamo zeliščne šopke, v gostišču Pri lipi, ki je last Helene Kresnik Pažek, pa smo naredili cvetlične šopke, pekli razna peciva s pehtranom, z bučami ... Zelišča dodajamo tudi v razna olja kot dodatek jedem."

Skratka, bilo je zelo pestro in poučno, na koncu pa smo se pridružili še Jerneji Čoderl na gozdni učni poti in se podrobneje seznanili z gozdnimi rastlinami, nekaterimi drevesi in zdravilnimi rastlinami gozdne podrašč. Tako smo spoznali zdravilne lastnosti breze, tise (tudi njene škodljive lastnosti), hrasta gradena, jagodnjak, malinjak, robidnjak, regačico, dišečo perlo, in še mnogo, mnogo drugih rastlin. Jerneja Čoderl nas je seznanila z dvema knjigama avtorja A. Polerja iz Maribora, od koder tudi sama pridobi ogromno znanja. Hvala vsem, ki ste se potrudili, da je ta dan tako zelo uspel in pripomogel k spoznanju med mladimi, da se energija črpa iz narave.

Eko naloga osnovnošolcev v Črnečah

Besedilo in foto: **Maja Medved Kajzer**, učiteljica na PŠ Črneče in mentorica Eko projekta

V šolskem letu 2010/2011 je po slovenskih osnovnih šolah potekal Eko projekt. Nosilec projekta je bila Skupina holding Slovenske elektrarne z revijo Modri Jan. Prijavljeni razredi osnovnih šol so lahko izbrali in izvedli eno od dvajsetih predlaganih Eko nalog.

Na Podružnični šoli Črneče so pod mentorstvom učiteljice Maje Medved Kajzer sodelovali učenci od 1. do 4. razreda. Izbrali smo si Eko nalogo *Posadimo drevo*. Celoten projekt je potekal celo šolsko leto in smo ga izvajali tudi v okviru učnega načrta pri različnih učnih predmetih. Bistvo projekta je bilo ljudi ozaveščati o varovanju okolja ter okrepiti zavedanje čistega in zdravega okolja za človeka in vse živo na Zemlji. S pomočjo naloge so učenci razumeli, kako lahko sami prispevajo k skrbi za naše okolje, da bo lepo, urejeno, čisto in zdravo za nas in prihodnje rodove. S svojo prizadevnostjo so se učili na lastnih izkušnjah, saj so se jim ponujale možnosti raziskovanja, ustvarjanja, prostovoljstva in podoživljanja življenjskih izkušenj. Z novimi izzivi so dobili bogato popotnico za življenje. Nikakor jim ne sme biti vseeno, kakšen bo jutrišnji dan, in prav je, da jih vodimo po pravi poti!

Po tehtnem razmisleku in posvetu z gozdarjem Andrejem Ferlincem smo se odločili, da v šolskem okolju posadimo drevo češnje. Izbrali smo primeren prostor in se veselo lotili dela. Najprej smo s taborniki spoznavali gozd in njegovo bogastvo, z mizarjem natančneje spoznavali les in njegovo uporabnost, z gozdarjem spoznavali njegov poklic in njegovo pomembno vlogo, nato pa posadili kar dve drevesi (češnji). Z lovcem smo se spomnili vseh živali, ki jih najdemo v gozdu, in vlog, ki jih imajo v svojem življenju. Potepali smo se tudi ob reki Dravi, kjer smo občudovali mojstrovine bobra ter opazovali živali, ki živijo na njej. Pri pouku smo likovno ustvarjali z različnimi materiali in v različnih tehnikah, sestavljali in reševali matematične naloge na temo varovanja okolja, pisali zgodbe in pravljice na temo drevo, gozd, se podali v svet domišljije in ustvarili stripe, kako naj bi češnja prišla v našo deželo, izdelali veliko drevo pravljic, se naučili posaditi sadiko drevesa, iz odpadne embalaže ustvarjali živali, ki domujejo na

drevesu ali pa jim nudi le zatočišče in hrano, plesali in peli ljudske pesmi, si izmišljali svoja besedila na znane ljudske melodije ter zraven zaplesali, pozimi iz snega zgradili Snežka stražarja, ki je varoval naši češnji, spoznavali zdravilnost delov drevesa češnje in njenih sadežev, z mizarjem izdelali ptičji hišici in ju postavili k mladim češnjam, spoznali pomembno vlogo čebele pri opravljanju, se podili z vetrom in razgibavali na svežem zraku in še mnogo zabavnih in poučnih stvari. Svoje delo smo strnili v naši knjigi ter za konec pripravili razstavo v razstavnih prostorih Info točke v Dravogradu.

Otroci z gozdarjem

Počitek po sajenju češnje

Mizar nas je naučil izdelovati ptičje hišice

V Domu starostnikov Slovenj Gradec ob mednarodnem letu prostovoljstva

Besedilo in foto: **Nataša Konečnik Vidmar**

V Domu starostnikov Slovenj Gradec so v okviru tedna vseživljenjskega učenja in ob mednarodnem letu prostovoljstva pripravili številne prireditve. V torek, 17. maja, je potekala delavnica z naslovom Sadimo zelišča. Stanovanci in stanovke so s pomočjo prostovoljk posadili več vrst različnih zelišč, za katere bodo skrbeli sami in jih seveda tudi uporabljali. Nasajena zelišča so v taki višini in na takem mestu, da so dostopna stanovalcem na vozičkih. Naslednji dan je potekala degustacija testenin iz različnih vrst moke. Kuharice iz doma so pripravile zdrave testenine iz neoluščenih zrn oziroma iz graham, pirine, sojine, riževe in koruzne moke. Te testenine so pomemben vir nenasičenih maščob, vitaminov in mineralov in so posebej

primerne za sladkorne bolnike. Stanovanci so lahko poskusili tudi testenine iz ajde. Zaradi bogate vsebnosti prehranskih vlaknin so ajdovi rezanci zelo priporočljivi. Izvrstno se dopolnjujejo z manj mastnimi zelenjavnimi in mesnimi omakami. Če uživamo polnovredna žitna zrna, zmanjšamo tveganje za nastanek raka, ishemične kapi, zniža se krvni tlak, zmanjša se tveganje za nastanek bolezni srca in ožilja. Delavnice oz. degustacije se je udeležilo veliko stanovincev, predvsem tistih, ki so aktivni pri sestavi jedilnikov.

V tednu vseživljenjskega učenja in ob mednarodnem letu prostovoljstva so v domu posebej pozorni tudi do prostovoljcev. Letos so organizirali izlet prostovoljcev v Goriška brda, ki se ga bodo udeležili prostovoljci Koroškega doma starostnikov Črneče in enote doma v Slovenj Gradcu. Na izlet pa so šli tudi

Zelišča stanovanci gojijo za lastno uporabo

stanovanci doma, seveda skupaj z zaposlenimi, prostovoljci in sorodniki. Prav tako pa so zaposleni iz Doma starostnikov Slovenj Gradec obiskali dom starostnikov na Dunaju, kjer so izmenjali medsebojne izkušnje glede dela.

Z različnimi aktivnostmi in dejavnostmi si v domu starostnikov v Slovenj Gradcu prizadevajo vključiti različne skupine in tako povezovati več generacij, s čimer Dom postaja medgeneracijsko središče.

Velik uspeh mladincev in mladink iz PGD Pameče-Troblje

Besedilo: **Andrej Hodnik**, mentor mladine

Foto: Andrej Hodnik

Čeprav je minilo že kar nekaj časa od zadnjega velikega uspeha, si pogumni gasilci in gasilke zaslužijo, da jim posvetimo nekaj besed in da ljudje izvedo, kako se urijo mladi v gasilskih vrstah. V soboto, 16. aprila, je potekalo izbirno tekmovanje za nastop na mladinski gasilski olimpijadi, ki bo potekala od 17.–24. julija v Kočevju. S Koroške sta sodelovali ekipi mladincev in mladink iz PGD Pameče-Troblje. Nastop sta si zagotovili na oktobrskem predizboru 2010, kjer sta se uspeli uvrstiti med pet najboljših slovenskih ekip. Mladinci so takrat dosegli drugo mesto, mladinke so bile pete.

Časa za počitek ni bilo veliko, saj so v obdobju od novembra 2010 do marca 2011 sledile napore fizične priprave za izbirno tekmovanje v aprilu 2011. Zavzeto delo, želja po uspehu in ustrezne prostorske

Mladinci in mladinke PGD Pameče-Troblje

razmere so omogočili kvalitetne kondicijske treninge, ki jih je vodil mentor Andrej Hodnik. Pri tem so mu pomagali Marjan Hodnik, Rok Hirtl, Maks Hirtl in Boris Gril.

V začetku marca tega leta so fantje in dekleta pod budnim očesom mentorjev pričeli s tehnično-taktičnimi pripravami na omenjeno tekmovanje. Treningi so potekali načrtno po planu, ki ga je pripravil prof. Tomaž Urbančič, vodja reprezentance. Napredek obeh ekip je bil veskozi na ustreznem nivoju, vrhunska forma se je pričakovala v času izbirne tekme.

10. aprila so najboljše slovenske mladinske ekipe opravile skupni trening, kjer sta bila v ospredju pravilna izvedba vaje z ovirami in štafetni tek po pravilih CTIF. Naši ekipi sta bili na zelo visokem nivoju, zato smo vsi nestrpno pričakovali dan tekme.

V zadnjem tednu pred tekmovanjem je bilo vse podrejeno temu, da se ekipi fizično spočijeta, psihološko pripravita in na izbirnem tekmovanju pokažeta vse svoje znanje. Podpora navijačev, članov društva in vseh ostalih, ki so dihali z ekipama, je poskrbela za kolektivni duh in pozitivno ozračje pred pomembnim dogodkom. Z velikim veseljem lahko povemo, da sta obe ekipi poskrbeli za ekstazo veselja, saj sta z odlično izvedeno vajo in štafeto uspeli doseči največji dosežek v zgodovini društva. Mladinci so bili prvi, mladinke pa druge. S tem sta si obe enoti uspeli zagotoviti nastop na olimpijadi, ki bo julija letos v Kočevju. Poleg naših bo slovenske barve zastopala še enota mladink PGD Zbilje. Omenjena ekipa je leta 2009 na olimpijadi v Ostravi osvojila olimpijski naslov.

Ob povratku v domači kraj je sledil prijeten sprejem v vasi PGD Pameče-Troblje. Vzdušje je bilo izjemno, vaščani so bili ponosni na fante in dekleta. Naporno in trdo delo se je obrestovalo, postavil se je nov mejnik. Ob tem gre velika zahvala mentorjem, pomočnikom ter predsedniku društva Jožetu Logarju in poveljniku Janiju Kavniku, ki sta poskrbela, da je bila organiziranost ekip na visokem nivoju, vsem zbranim navijačem na tekmovanju v Kočevju, staršem otrok, ki so verjeli vanje ter jih spodbujali na poti do tega velikega uspeha, in predstavnikom Gasilske zveze Mislinjske doline ter Koroške.

S tem pa vsi skupaj upajmo, da zgodba še ni zaključena. Predstavljati slovensko reprezentanco hkrati pomeni obvezo, da enoti tudi na olimpijadi pokažeta vse svoje znanje in pričarata še en lep dogodek, ki bo v ponos vasi Pameče-Troblje, Koroški in celotni Sloveniji.

Teden gozdov in kviz na Košenjaku

Vladimir Petrič, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
OE Slovenj Gradec

Dogajanja na Zemlji kot planetu (taljenje polarnega snega, ledenikov, povečana aktivnost orkanov, tornadov, naravnih ujm ...), ki so v pretežni meri posledica globalnega segrevanja, narekujejo večje spoštovanje naravnih regulatorjev okolja, med katere gozd nedvomno spada. Ravno zaradi tega je mednarodna skupnost leto 2011 razglasila za mednarodno leto gozdov s sloganom "Gozdovi za ljudi".

Gozdarji ZGS Slovenije so v tednu gozdov od 23. do 29. maja 2011 izvajali različne aktivnosti po vsej Sloveniji. Osrednja prireditve je bila 27. maja 2011 ob 10. uri v Ljubljani. Gozdarji ZGS so na tematski poti na Rožniku udeležencem predstavili pomen gozda in raznoliko delo v njem.

V OE Slovenj Gradec ZGS je bila osrednja prireditve 25. maja 2011. Gozdarji in gozdarke smo v gozdovih ob planinskem domu na Košenjaku izvedli že 14. regijski kviz o spoznavanju gozda za učence sedmih razredov osnovnih šol. Kviz poteka vsako leto na drugi lokaciji, tako da učenci in njihovi učitelji spoznavajo kraje in gozdove po Koroški. Pri organizaciji in

pripravi kviza nam je z nagovorom ravnatelja in malico pomagala Osnovna šola Neznanih talcev iz Dravograda, za kulturni program pa je poskrbela podružnična šola z Ojstrice. Vsem se gozdarji ZGS topla zahvaljujemo. Na kvizu je sodelovalo trinajst tričlanskih ekip iz osnovnih in podružničnih šol z vse Koroške. Samo tekmovanje je potekalo v lepem sočnem in z razgledi bogatem vremenu po gozdnih poteh okoli Planinskega doma Košenjak. Gozdarji smo pripravili šestnajst tematskih točk, na katerih so naši "kontrolorji" preverjali znanje osnovnošolcev. Zavzetost pri tekmovanju je bila vrhunska, učenci so prikazali veliko znanja v poznavanju in življenju gozda. Zmagovalec je bil znan šele po dodatnih vprašanjih – poznavanje drevsnih in grmovnih vrst, ki rastejo na Košenjaku.

Učenci Druge OŠ iz Slovenj Gradca, Žiga Andrejč, Ožbej Vene in Eva Vodopija, so na kvizu zbrali največ točk in s tem dosegli 1.

Osrednja prireditve mednarodnega leta gozdov

Besedilo: spec. Jurij Beguš,
Centralna enota ZGS

Foto: Borut Debevc

V petek, 27. maja 2011, je v Ljubljani na Rožniku pod geslom "Aktivno gozdarstvo za sodobno družbo" potekala osrednja gozdarska prireditve ob mednarodnem letu gozdov in tednu gozdov. Namen prireditve je bil čim širšemu krogu ljudi prikazati, da je potrebno z gozdom načrtno in strokovno gospodariti, da lahko iz njega trajno pridobivamo dobrine, ki nam jih ponuja.

Predstavitev je bila narejena v obliki tematske poti, na kateri so bile v dejanskih razmerah predstavljene dejavnosti, potrebne za trajnostno gospodarjenje z

gozdom. Na krožni tematski poti, ki se je začela v stavbi Centralne enote Zavoda za gozdove Slovenije in Gozdarskega inštituta, je bilo možno v naravi videti vse faze gozdarjenja od semena do končnega poseka.

Po mnenju obiskovalcev in razstavljalcev je prireditve odlično uspela, za kar gre zahvala tudi vsem zaposlenim na Zavodu za gozdove Slovenije, ki so kakorkoli sodelovali pri pripravi in izvedbi prireditve. Brez njihovega sodelovanja prireditve ne bi mogli izvesti, zato se vsem kot vodja prireditve v svojem imenu in imenu direktorja ZGS Jošta Jakše iskreno zahvaljujem.

mesto, Boštjan Srebre, Franci Stopar in Bernarda Srebre iz POŠ Javorje so jim sledili z 2. mestom, na 3. pa je uspelo priti Blažu Pavliču, Živi Mali in Marini Vivod iz OŠ Mislinja.

Prijava ekip pred pričetkom kviza na Košenjaku (foto: Ivan Stornik)

Na kvizu 2011 na Košenjaku (foto: Gorazd Mlinšek)

Moram se zahvaliti tudi Gozdnemu Gospodarstvu Slovenj Gradec in podjetju IMONT iz Otiškega Vrha, ki sta nam finančno omogočila, da smo se po napornem tekmovanju okrepčali s toplo malico in hladno pijačo, kar je lep dan še

polepšalo. Prav tako zahvala osebu Planinskega doma Košenjak za odlično postrežbo. Se vidimo prihodnje leto v istem ali še večjem številu nekje v gozdovih Koroške.

Ekipa 2. OŠ Slovenj Gradec na gozdni poti med kvizom – dosegla je 1. mesto (foto: Gorazd Mlinšek)

Na tematski poti na Rožniku je bila predstavljena tudi gozdna pedagogika

Osrednje prireditve mednarodnega leta gozdov in pohoda po gozdni tematski poti se je udeležil minister MKGP RS Dejan Židan v družbi z Joštom Jakšo in Jurijem Begušem

Tematska pot je bila zanimiva tudi solarjem

Ob tednu gozdov tudi teden zdravnih zelišč

Jerneja Čoderl, Zavod za gozdove Slovenije
OE Slovenj Gradec

Foto: Gorazd Mlinšek

Zadnji teden v mesecu maju je poleg tega, da je teden posvečen gozdovom v slovenskem merilu, že drugo leto zapored tudi teden zdravnih zelišč na Koroškem. Gozdarji naše krajevne enote se vključujemo v oba projekta. Ker je celo leto 2011 še mednarodno leto gozdov, so aktivnosti še kako na mestu.

Avtorica, gonilna sila projekta zdravnih zelišč na Koroškem in ljubiteljica narave Urška Šprogar dobro ve, da mnoga zdravilna in užitna zelišča rastejo v gozdovih, zato se je tudi letos odločila za vključitev gozda v izvedbo aktivnosti. V gozdu je poleg zelišč mogoče najti mnogo dreves in grmov, ki v celoti ali s plodovi, listi, koreninami, drevesnim sokom služijo človeku za prehranske ali zdravilne namene. Za zaključek tedna gozdov in tedna zdravnih zelišč smo se v nedeljo, 29. maja, podali v gozd nad Radljami. Ni nas bilo zelo veliko, morda tudi zaradi časa (opoldne), vendar so bili udeleženci pohoda vedoželjni in tako smo po treh skupaj preživetih urah zadovoljni zapustili gozdni samopostrežni vrt užitnih in zdravnih rastlin. Da nas gozd zanima tudi z vidika zdravilnosti in prehranskih možnosti, dokazuje potrditev ene od udeleženk, ki je povedala, da se pohoda udeležuje že drugi zapored, ker je bil lanski zelo zanimiv.

Med drevesi po svoji uporabnosti v prehranske in zdravilne namene izstopajo breza, javor, češnja, smreka, jelka, bukev, oreh, hrast, kostanj, robinija in jerebika. **Breza** je vsestransko uporabno drevo. Uporabljamo lahko njene liste, listne popke, sok in lubje. Liste in listne popke nabiramo zgodaj spomladi. Listi vsebujejo veliko zdravnih učinkovin in vitamin C, popki vsebujejo visoko vredno eterično olje. Popke uporabimo sveže ali pa jih posušimo v senci. Iz listov pripravljamo čaj, tako da jih prelijemo s kropom. Tako pripravljen čaj pospešuje izločanje seča, omili revmatične težave in težave s sklepi pri protinu. Za težave s kožo so koristne kopeli z brezovimi listi. Brezov sok pridobivamo v prvi polovici maja. Deblo navrtamo 2 do 3 centimetre globoko, v luknjo vstavimo cevko in sok prestrezamo v stekleno posodo. Iz enega drevesa lahko dnevno pridobimo 4–5 litrov soka. Brezov

sok so poznali in uporabljali že zelo daleč v preteklosti. Lahko ga uživamo surovega ali kuhanega. S prevretjem pripravimo brezov sirup. Brezov sok je koristen za zdravljenje zlatenice, boleznih sečil, krepi in čisti kri, pospešuje rast las, odpravlja prhljaj in omili izpadanje las.

Pri seznanjanju z drevesi smo se več pogovarjali še o **javorju**. Tudi pri tej drevesni vrsti je z navrtanjem debela mogoče pridobivati sladke sok. Javorjev sok zbiramo konec zime, ko se že malo otopli. Iz enega drevesa lahko dnevno dobimo do 12 litrov soka. Iz javorovega soka lahko pridobivamo sladkor. Ker vsebuje še nekaj jabolčne kisline, je zelo okusen.

Ustavili smo se pod mogočno staro jelko. Za nabiranje jelovih vršičkov je bilo drevo previsoko, smo pa v krošnji opazili grmičke bele omele. Liste **bele omele** za zdravilne namene pridobivamo tudi s starih sadnih dreves. Posušeni listi bele omele so namočeni 12 ur v hladni vodi uporabni kot čaj, ki ureja krvni tlak, koristi pri poapnenju žil, ugodno vpliva na živce in ščitnico. Bela omela je primer zajedavskega grmička na drevesu, ki pa nam lahko dobro služi pri krepitvi zdravja.

Med grmovnicami smo si med pohodom ogledali ali pa smo le omenili: lesko, navadni šipek, bezeg, glog, črni trn, navadni brin, rumeni dren. Ugotavljali smo, da je grmovni sloj najbogatejši na stiku med agrarno krajino in gozdom. Grmovnice na gozdnem robu so zelo koristne zaradi užitnih plodov, listov in zaradi zdravnih učinkovin, ki jih vsebujejo.

Vrstno najbogatejši je v gozdu zeliščni sloj. Le malo zelišč je resnično strupenih in neužitnih, večina jih je uporabnih za prehrano ob pravilni pripravi, mnoga pa vsebujejo še zdravilne snovi.

Čemaž je zadnje čase zelo iskano in čislano zelišče. Mlade, sočne liste nabiramo spomladi od marca do junija, čebulice čemaža nabiramo za prehrano in v zdravilne namene v jesenskem času. Med potjo smo trgali liste **zajčje deteljice** in jih grizljali ob zavesti, da zaradi velike količine oksalne kisline niso povsem nestrupeni, vsebujejo pa velike količine vitaminov. **Navadno nedotiko** je lahko prepoznati, ker je poimenovanje rastline zelo nazorno. Manj je znano, da so mlada stebela in listi zgodaj spomladi užitni. **Praproti** so povsod v gozdu dobro zastopane. Mladi polžasto zviti listni poganjki so užitni. Skuhati jih moramo v slani vodi in prepražiti na olju. Po zdravilnosti izstopa **orlova praproť**. Mladi poganjki orlove praproťi odvajajo vodo iz telesa. Liste dodamo parni kopeli pri zdravljenju artritisa. Korenika orlove praproťi je uporabna za pripravo tinkture za zdravljenje revmatizma, čaj iz korenike je

vsestransko zdravilen. Pri nespečnosti si lahko pomagamo z blazinami, ki jih napolnimo s posušeno orlovo praproťjo. V zeliščnem sloju smo med hojo po gozdu prepoznali še številna zelišča: koprive, trpežni golšec, navadni pljučnik, navadni jagodnjak, dišečo perlo, navadni kopitnik, navadni jetrnik, navadni ženikelj. Pogovarjali smo se še o malini, robidi, lapuhu, repuhu, preslici in borovnici; veliko zdravnih učinkovin poleg plodov vsebujejo tudi borovničevi listi. Vseh rastlin v zeliščnem sloju nismo prepoznali, smo se pa seznanili s številnimi užitnimi in zdravnimi. Ostale si prihranimo za naslednje leto, smo sklenili ob odhodu iz gozda.

"Gozdovi za ljudi" je moto mednarodnega leta gozdov. Primerno je dodati, da smo ljudje v gozdu gostje, na kar je opozarjal slogan tedna gozdov v letu 2010. Tega, da smo v gozdu gostje, se moramo zavedati tudi pri nabiranju užitnih, zdravnih rastlin. Koriščenje naravnih dobrin iz gozda se mora odvijati na primeren način. Nabirajmo le, kar poznamo in potrebujemo ter v zmernih količinah. S takšnim ravnanjem bomo v gozdu vselej dobrodošli gostje.

Vir: Anton Poler: V naravo po hrano in zdravje, posebna številka revije Naš dom, 2009.

Orlova praproť

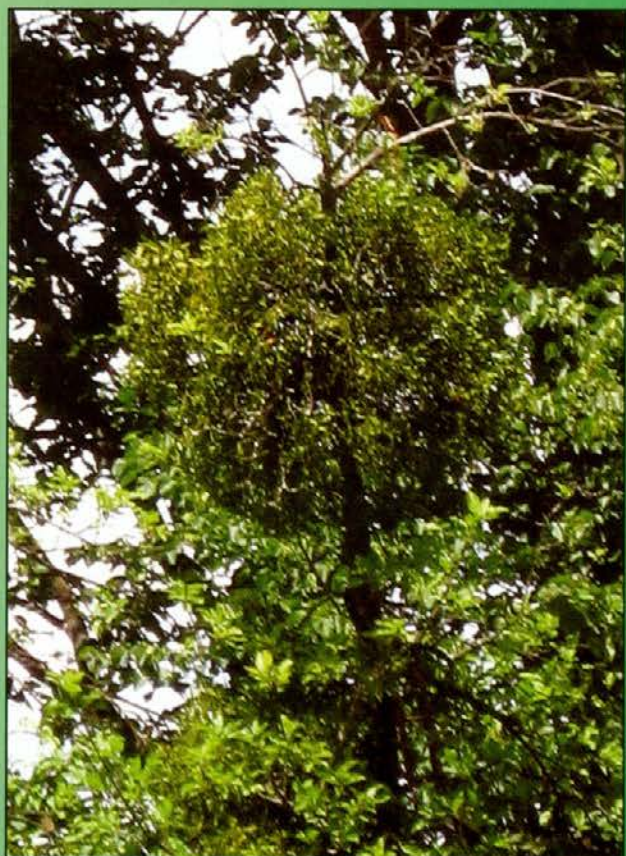
Gorski javor

Zajčja deteljica

Brezi

Belo omelo

„Les je prav gotovo lahko identiteta Slovenije in koroške pokrajine!“

Besedilo in foto: **Marta Krejan**

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., je v okviru Mednarodnega leta gozdov 2011 v torek, 10. maja 2011, gostilo člane odbora za kmetijstvo in gozdarstvo ter predstavnike ministrstev in koroških občin. Predstavilo je družbo oz. PE Žaga. Predstavitve je potekala na lokaciji žage v Šentjanžu pri Dravogradu. Po terenskem ogledu predelave lesa sta v Lukovem domu na Pungartu potekali terenska seja državnega zbora, odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter predstavitve gozdno lesne verige "Od gozda do hiše".

Silvo Pritrznik (levo): "Les je prav gotovo lahko identiteta Slovenije in koroške pokrajine."

Ministrstva in člani parlamentarnega odbora za kmetijstvo in gozdarstvo se zavedajo pomena lesa in podpirajo vlaganja v izrabo te surovine, so zatrčili predstavniki ustanov na seji, ki se je odvijala na 1400 metrih nad morjem. Predsedniku odbora Francu Bogoviču, tako kot tudi ostalim, se zdi nesprejemljivo, da gre neobdelan kakovosten les iz Slovenije, potem pa se pogosto vrne kot polizdelek. Nepretrgana veriga od gozda do izdelka z dodano vrednostjo, ki se uspešno proda na trgu, predstavlja možnost uresničitve cilja,

da slovenski les ostane v Sloveniji. GG Slovenj Gradec z vsemi svojimi dejavnostmi in povezanimi družbami to omogoča, za to pa je med drugim potrebna posodobitev v žagarski industriji. "Naša žaga je ena večjih žag v Sloveniji, naš cilj pa je, da produkcijo s posodobitvijo tehnologije v prihodnjih štirih letih še podvojimo. To je edini način, da omejimo izvoz hlodovine v Avstrijo," je prisotnim pojasnil direktor Gozdnega gospodarstva Silvo Pritrznik. "Žaga, ki zajema vse od priprave lesa, žaganja in sortiranja žaganega lesa, je potrebna tehnološke obnove. Pred kratkim smo postavili nov lupilnik, v prihodnje pa bomo obnovili celotno sortirno linijo, zamenjali tehnologijo in dodali še tračno žago za razrez debelejših hlodovine ter postavili sortirnico za žagan les. Naš končni cilj je, da tukaj predelamo 100.000 m³ okroglega lesa. Število žag se v slovenskem prostoru zmanjšuje, zato je smiselno, da se razrez koncentrira in povečuje na obstoječih predelovalnih obratih, ki že imajo urejeno infrastrukturo, in da se primarna predelava izvede čim bližje izvoru hlodovine."

V ponedeljek, 6. 6. 2011, so Koroško obiskali predstavniki poslanske skupine SDS ter predstavniki stranke SDS s Koroške. Program obiska je vključeval tudi srečanje z direktorjem Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec Silvom Pritrznikom in direktorjem Zavoda za gozdove Slovenije,

Območne enote Slovenj Gradec spec. Milanom Tretjakom. Direktorja sta gostom predstavila družbo, njene razvojne usmeritve in dejavnosti Zavoda za gozdove. Sledil je ogled primera klasične sečnje in spravila lesa v mislinjskih gozdovih.

Predstavniki ministrstev, občin in podjetij med ogledom PE Žaga

Tanja Strniša, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je opozorila, da smo lani v Sloveniji posekali 3,6 milijona kubičnih metrov lesa, lahko pa bi ga 5,3 milijone. V prihodnje naj bi v skladu z gozdnogospodarskimi načrti možni posek povečali, in sicer na sedem milijonov kubičnih metrov. Problem sečnje se pojavlja predvsem v zasebnih gozdovih, in sicer zaradi razdrobljenosti med mnogimi malimi lastniki, ki niso dovolj poučeni o delu z gozdom.

Državno tekmovanje gozdnih delavcev

10. septembra 2011 bo na slovenjgraškem letališču potekalo osmo državno tekmovanje gozdnih delavcev, ki ga letos organizira Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Ekipe se bodo pomerile v petih stalnih disciplinah in eni fakultativni.

Tekmovanje bo atraktivno, popestrjeno s spremljevalnimi prireditvami, zato že zdaj vabljeni k ogledu večšin, ki jih bodo prikazali spretni gozdarji.

Pod zelenim klobukom

Lovska družina Pogorevc

Janez Švab

Pri predstavitvi Lovske družine Pogorevc se nekako ne moremo izogniti predstavitvi rudarjenja v Mežiški dolini. Delo v bogatem rudniku svinca, cinka in v manjših količinah zlata in srebra je oblikovalo krajino in dalo svojevrsten pečat tudi ljudem. Prvi zapiski o rudarjenju v teh krajih segajo v leto 1644, ko je dobil upravitelj rudnika zlata v Klingenu rudosledno pravico tudi za Črno. Za pravi začetek rudarjenja v Črni in njeni okolici se smatra leto 1665, ko je po prejemu rudosledne pravice Hans Sigmund Othenfels odprl svinčev rudnik. Sprva skromno rudarjenje z dletom, kladivom, krampom, motiko in netko ni povzročilo sprememb v pokrajini, vsaj nekaj ljudi pa si je prisluzilo dodatni denar za lažje preživetje. Tudi grofje Thurni z rudnikom po letu 1728 niso imeli sreče. Podjetni mož Jurij Kristijan Schopenberg je imel sposobnost in znanje, da je obnovil Thurnov rudnik in leta 1740 našel bogato nahajališče svinčeve rude v osrčju današnjega lovišča LD Pogorevc (na Matvozovem in v Čemerju). V rudnik je vložil vse svoje premoženje. Zgradil je drobilnico, izbiralnico s pralnico, talilno peč in stanovanje za rudarje. Menjavali so se lastniki in za vse je bilo značilno, da so imeli vsak svojo zbiralnico in topilnico. Leta 1868 se je ustanovila firma Bleiberška

LD Pogorevc pred staro kočjo na Pogorevcu leta 1957

unija rudnikov, pokupila večino malih rudnikov in začela koncentrirati proizvodnjo. Povečana proizvodnja je terjala sodobne peči in vodno centralo, ki je ena najstarejših v Sloveniji. Razmišljali so o povezavi rudnikov in leta 1901 so v Podpeci zgradili prvo strojno zbiralnico. Po povezavi Neubergerjevega rova z Igrčevim jaškom pa je prišlo do tega, da je bil zunanji transport močno omejen in drag in nastali so pogoji za izgradnjo moderne in takrat največje separacije v avstro-ogrski monarhiji, v Žerjavu. S tem so bile dane vse osnove za večjo in cenejšo proizvodnjo, istočasno pa je ta skoncentrirana proizvodnja v ozki dolini postala vzrok za velika onesnaženja v Žerjavu in okolici. Šele izboljšane čistilne naprave v osemdesetih letih prejšnjega stoletja so omejile in zmanjšale valove strupenega zraka, ki je pred seboj uničeval velike površine kvalitetnih gozdov, uničil kar nekaj kmetij v neposredni bližini topilnice ter močno vplival na zdravje ljudi in živali. Po ukinitvi rudnika v devetdesetih letih in pridobivanju svinca iz sekundarnih surovin pa lahko začnemo govoriti o postopnem izboljšanju okolja na tem področju. Na

pogoriščih narave bodisi zaradi onesnaženja bodisi zaradi gozdnih požarov raste sedaj novo, pionirsko rastlinstvo, ki pokriva zablode nekontroliranega, enosmernega gospodarstva. Posebej lepo je življenje ljudi, njih stiske in radosti v svoji knjigi Požganica opisal Prežihov Voranc: "Kmečki sinovi so stopali pred žrela peči, v curkih izlivali pred njim znoj in solze v neskončnih delovnikih, a iz zlata teh znojnih srag so njihovi gospodarji kupovali rodna ognjišča, jih rušili in spreminjali v tihoto neizmernih gozdov. Planine so postajale vse tiše, čim večji je bil ropot fužin."

Drugi del lovišča LD Pogorevc je območje Javorja, zaselek samotnih kmetij na lepih sončnih legah. Kmetije so tu, vsaj v primerjavi z ostalimi območji Črne, povprečno velike. Kar značilno je, da tu praktično ni propadlih kmetij, nekako imajo ti ljudje v svojih genih skromnost in delavnost. Le malo je predelov v Sloveniji, kjer bi na takšni nadmorski višini še do konca sedemdesetih let sejali žito (okrog 1000 m).

Tretji del lovišča so kmetije pod Uršljo goro, v Jazbini. Nekoč močne kmetije so propadle prav po vzorcu, ki ga je pisatelj opisal v Požganici. Na zapuščenih kmetijah so naselili agrarne interese, ki so si poiskali dodatni kos kruha v državnih gozdovih in istočasno obdelovali kmetijske površine.

Lovsko družino bi lahko predstavil na klasični način, vendar se mi zdi bolje, da kraje in ljudi na takšen način približam bralcem, ki tu še niso bili. Seveda, bilo bi lepo, da si te kraje ogledate in videli boste lahko industrijski Žerjav z delovnimi knapi in šmelcerji, divjo in neokrnjeno Jazbino s pravimi samorastniki ali prijazno, sončno Javorje s pridnimi in dobrimi, odprtimi ljudmi. Včasih rad pogledam v stare, zaprašene številke revije Lovec in v eni izmed števil iz leta 1958 je njihov ustanovni član Ernest Orešnik pisal o lovu srnjakov v njihovem lovišču. Zanimivo se mi je zdelo, da so takrat imeli za odstrel odobrenih šest srnjakov, štiri srne in štiri

LD Pogorevc ob praznovanju 40-letnice pred lovsko kočjo Krivec

Nadaljevanje na str. 22

mladiče. Še posebej zanimive so se mi zdele trofeje: prvi trije so bili lanščaki, dva sta bila močno shujšana zaradi velikega števila nosnih obadov in šesti je bil uplenjen po tem, ko je bil ranjen od strele z malokalibrsko puško. Torej so razmišljali izključno o gojitvenem odstrelu in o tem, da bodo najboljše varovali za "pleme". Uspelo jim je.

Lovska družina Pogorevc je že od nekdaj znana po trofejno močnih gamsih. Gams (21,5 točke) Gregorja Krivca, ki ga je uplenil leta 1950, je bil dolga leta prvak bivše države Jugoslavije in na lovski razstavi 1954 v Dueseldorfu so bile iz "gamskih držav", kot sta Švica in Avstrija, le štiri trofeje ocenjene višje. Najvišje ocenjena gamsja trofeja, naj povem kot zanimivost, je bila iz Romunije in je bila ocenjena z neverjetno 141,1 točko.

Omenil sem že dve značilnosti pri odvzemu iz tega lovišča v preteklosti, in sicer izredno močne trofeje gamsov in izrazito varčevanje pri odstrelu srnjadi v preteklosti. Še nekaj je vredno omeniti: v lovišču, bogatem z gamsi, se nikoli niso razpasle gamsje garje, ki se največkrat pojavijo zaradi nepravilnega gospodarjenja (prevelika številčnost, nepravilna starostna in spolna struktura odstrelav ...). Na dobrih 3700 hektarjih danes odvzamejo približno 35 gamsov, 65 kosov srnjadi, 15 kosov jelenjadi, 5 divjih prašičev, 7 muflonov, nekaj lisic in kun in kar je pri nas dokaj redko, še kakšnega poljskega zajca.

Lovsko družino Pogorevc so ustanavljali dvakrat, prvič leta 1946 kot LD Črna-Javorje in drugič 1948. leta kot LD Pogorevc. Od ustanovnih članov živi le še že omenjeni pisec Ernest Orešnik, pred kratkim pa je umrl njihov prvi starešina Alojz Simetinger. V svoji zgodovini so zgradili lovsko kočjo na čudoviti lokaciji pod Uršljo goro pri Krivcu in dobro obnovili "Dukles kočjo" nad ozko sotesko Jazbinskega potoka. Da je ta kočja še kako potrebna, priča to, da jo je kot lovski bivač postavil eden od grofov Thurnov že davnega leta 1803 (letnica na tramu).

Najbolj znani možje? Veliko je dobrih lovec, naj jih omenim le nekaj: o ustanovnem članu sem že spregovoril, potem je tu Albin Hancman, prava korenina pri enaindevetdesetih letih, ki je o življenju v teh krajih veliko napisal in fotografiral, dober lovski strokovnjak Vojko Podgornik, družina Simetinger, njihovo delo je stalnica v razvoju te družine, umetniški fotograf Vlado Jehart, strelec in njihov starešina Marko Jelen in še bi jih lahko naštel. Z dolgim uvodom sem hotel prikazati ljudi iz tega dela lepe, a vendar za življenje težke krajine in rezultat vseh teh vplivov so prijazni, pridni, zanimivi ljudje, ki znajo živeti in gospodariti z naravo, čeprav je bila ta marsikje poškodovana.

Potopisi

Razgledi s kolesa

Labotska dolina (1. del)

Besedilo in foto: Drago Zagorc

S hribov vidiš v daljave, podrobnosti pa ne, s kolesa pa vidiš veliko stvari od blizu in imaš dovolj časa za razmišljanje o njih. Še več pa o njih izveš, ko pobrskaš po knjigah in spletu. Ti pa takšen razgled pričara kakšno misel ali spoznanje, ki ga sicer ne bi bil deležen, zato je dobro povezati hojo in kolo in knjigo in računalnik.

Razgled z Zirbitzkogla

Zirbitzkogel (2396 m) se ozira po Labotski dolini/Lavanttal, saj je najvišji vrh v vencu gora, ki jo obdajajo: Seetaler Alpen in Svinška planina/Sauvalpe na zahodu, Packalpe in Golica/Koralpe na vzhodu. Ovršje gora ovijajo alpske trate nad gozdno mejo, sledi obsežen pas smrekovih gozdov, temu pa pas celkov in dno doline, kjer se prepletajo gozdovi, travniki in pašniki, posamezne kmetije in naselja. Proti zahodu in severu so na obzorju našagani grebeni Gurktaler Alpen/Krških Alp in Niedere Tauern/Nizkih Tur. Na zahodni strani je pod nami dolina Gortschitz, v kateri so znameniti kraji, kot je Noreia, ki naj bi bila prestolnica Noriškega kraljestva pred 2300 leti in zatem rimske province Noricum. Tu so topili železovo rudo in pridobivali znano noriško železo *ferrum noricum*, iz katerega so kovali orožje za rimske vojake, pridobivali so tudi zlato in srebro. In tu spodaj se med hribov skriva Hüttenberg, ki spominja, stisnjen med strma pobočja, na Črno. Od tu so v 19. stoletju oskrbovali z železom eno najznamenitejših železarn v avstro-ogrski monarhiji na naših Prevaljah. Ta je doživljala razcvet v sredini 19. stoletja, ko je zaposlovala več kot 1500 delavcev na Prevaljah in Lešah, kjer so kopali rjavi premog. V desetih letih je železarna propadla, število prebivalcev Prevalj in Leš pa se je prepolovilo. Podobno usodo so doživljali železarski obrati tudi v Labotski dolini. Z Zirbitzkogla se vidijo tudi vetrnice elektrarne Oberzeiring nad Judenburgom, enajst jih je, ki popestrijo obzorje. Razpravljajo pa naši sosedi tudi o gradnji vetrnih elektrarn na Peci. Poteka podoben prepis kot pri nas o Volovji rebri, eni so za, drugi proti. Na vzhodni strani gore je 350

metrov pod vrhom Lavantsee izvir Labotnice/Lavant, po kateri je dolina dobila ime.

Nabiranje gozdnih sadežev in gob

Jezernica, ki odteka kot droben potoček iz jezera, se kmalu požene prek strmega pobočja v prostrano dno okrešlja. V zgornjem delu so skale, sledijo trate in mokrišča, nato pa se začnejo gozdna meja z grmiči brinja, ruševja, cemprina in zelene jelše, med katerimi so trate, lišaji, mahovi, rododendron, grmiči borovnic, brusnic in mahovnic.

Malo pod Turškimi križem, kjer so se prebivalci zahvalili za rešitev pred Turki leta 1480, je na cemprinu pritrjena tabla, s katero lastnik gozda spoštljivo nagovori obiskovalca in mu pove, kaj je v gozdu dovoljeno in kaj prepovedano. Sporoča, da lahko nabira gozdne sadeže (borovnice in brusnice ...) od 9. do 16. ure, potem pa mora gozd zapustiti, da se divjad lahko v miru pase; da je prepovedano izkopavati cemprinove mladike, trgati poganjke in storže, gobe je dovoljeno nabirati le za lastno uporabo, dva kilograma na dan. Želi mu prijetno počutje v gozdu.

K temu pisanju so me spodbudile številne table, ki sem jih videl na Prohoji pod Košenjakom in drugod, ki prepovedujejo nabiranje gob brez dovolilnice oz. licence

Na zgornji gozdni meji

(letna stane 45 EUR), prehod za pse, kolesarje ... In pa člančič v Delu in nato še v Viharniku o mednarodnem projektu SylvaMED, kjer bodo proučevali "[...] nove mehanizme za plačevanje ekosistemskih oziroma okoljskih storitev v zasebnih gozdovih. Pri tem bo posebna pozornost posvečena načinu plačevanja pravic in nadomestil za pridobivanje nelesnih gozdnih dobrin v zasebnih gozdovih (npr. vode, gob, kostanjev ...). V projektu bodo raziskane možnosti trženja socialnih vlog zasebnih gozdov, predvsem turizma in rekreacije." Utrnila se mi je drobna misel: Ali ni gozd tudi življenjski prostor človeka? Bi radi tržili, kar je bilo od pamtveka skupna last, celo vodo?

(se nadaljuje)

Šport

Krkinge planinske poti

Besedilo in foto: **Mirko Tovšak**

Najbrž ni Slovenca, ki ne bi poznal uspešnega farmacevtskega podjetja Krka Novo mesto. Ta tovarna se je razvila iz skromnega farmacevtskega laboratorija in v nekaj desetletjih svojega delovanja prerastla v enega izmed najbolj poznanih generičnih farmacevtskih podjetij. Manj znano pa je, da Krka v skrbi za zdravje svojih zaposlenih pa tudi ostalih ljubiteljev rekreacije in gibanja v naravi že nekaj let vodi akcijo organiziranega pohodništva z motom "V skrbi za vaše zdravje skupaj osvajamo vrhove." Za to akcijo so se odločili skupaj s Planinsko zvezo Slovenije in s tem namenom petnajst vrhov v Sloveniji opremili s kontrolnimi žigi, ki jih pohodniki lahko odtisnejo v za to pripravljen dnevnik

pohodov. Vsi pohodniki, ki opravijo tri, pet ali deset pohodov na te vrhove, dobijo posebne nagrade, med katerimi so tudi pohodniške palice in nahrbtnik.

Na območju Koroške so v sklopu teh pohodov trije vrhovi: Jezerski vrh na Pohorju, Peca in Raduha. K skupni akciji za označevanje Krkingih poti so pritegnili tudi območna planinska društva in jim zato tudi omogočajo brezplačno pridobitev smernih tabel, ki označujejo poti, po katerih lahko pridemo do teh vrhov. Društvom je ta pomoč seveda še kako dobrodošla, saj večina teh poti sovпада s potmi, ki jih vzdržujejo društva in so vključena v vseslovenski kataster planinskih poti. V poletnih mesecih Krka pripravlja tudi organizirane pohode na vrhove, ki so vključeni v Krkinge planinske poti. Tako smo vodniki Planinskega društva Mislinja pred kratkim sodelovali na Krkinem pohodu od Rogle do Ribniške koč. Prevzeli smo skrb za vodenje skupine, ki je štela preko 300 pohodnikov. Med njimi se redno pojavlja tudi njihov direktor Jože Colarič, ki je tokrat ob zaključku pohoda na Ribniški koči

Krkingi pohodniki pri Lovrenških jezerih

simbolično predal predsedniku Planinske zveze Slovenije Bojanu Rotovniku žig Jezerskega vrha. Za vso organizacijo pohodov skrbi njihova vodja službe za odnose z javnostmi Elvira Medved, s katero smo se med potjo veliko pogovarjali. Povedala nam je, da so s temi aktivnostmi pričeli že leta 2009 v skrbi za zdravje zaposlenih v njihovem podjetju. S tem pa želijo tudi med ostalimi Slovenci spodbuditi večjo skrb za zdravo življenje v naravi.

Predstavljamo vam

Jožica Vrhovnik

Martina Cigler

Na Koroškem je mnogo zanimivosti, mnogo je tudi zanimivih ljudi, ki nam popestrijo prireditve. Tudi kmečke žene so danes bolj moderne in aktivne, kot so bile njihove mame in babice. Poleg skrbi za družino in delo mnoge hodijo še v službo, prosti čas pa si popestrijo z igranjem iger ali katero drugo dejavnostjo v okviru društva kmetič. Ena takšnih aktivnih kmečkih žena je tudi Jožica Vrhovnik iz Sv. Danijela nad Trbnjami. Osnovno šolo je končala v Libeličah. Že šolarico je babica navdušila za zelišča, pripravljanje krem, mešanic čajev in zeliščnih žganih pijač. Navdušila jo je tudi za izdelovanje aranžmajev in šopkov iz rož. To ji je pri srcu še danes, s tem da izdeluje tudi rože iz svile. Posebno dejavna je na kulturnem področju, saj je nekaj časa plesala pri folklorni skupini Dravca iz Dravograda in

Skeč: Rad bi postal muzikant

pela pri invalidskem pevskem zboru Dravograd. Danes poje pri etno skupini Stare sablje, poleg tega pa piše in s prijateljico izvaja skeče, ki nasmejijo še tako zahtevno občinstvo. Leta 2010 prejela občinsko priznanje za dolgoletno delo na kulturnem področju.

Prizor iz skeča: Kmetica v mestu izve, da bodo krave znorele. Misleč, da se bo enako zgodilo s kokošmi, proda vsa jajca in kokoši in o tem obvesti sosedo.

Jožica je hvaležna Občini Dravograd, županji Marjani Cigala in podžupanu Naberžniku ter ansamblu Stare sablje, ki jo vseskozi spodbujajo pri njenih dejavnostih. Njena predanost delu je lahko za zgled in vodilo tudi mlajšim generacijam.

Z gorskim vodnikom v hribe

Peter Jeromel - Perc

Besedilo: Marta Krejan

Pred leti sem se par dni po silvestrovem sredi noči odpravila na Raduho. Do koč, pravzaprav, kjer se nas je dobilo par hribovcev, ki nas praznični hrup bolj utruja kot sprošča. Luna je severno steno Male Raduhe obarvala s srebrom, da se mi je zdela grozljivo privlačna, škripanje snega pod gozjerji pa je neverjetno blagodejno delovalo na moja ušesa. Verjetno so tisti večer in noč enako doživljali tudi ostali, s katerimi smo se zbrali v topli sobici na koči na Grohotu. Tudi Perc, ki sem ga takrat srečala prvič. Peter Jeromel - Perc je eden od gorskih vodnikov z mednarodno licenco IFMGA (to je najvišji formalni naziv, ki ga lahko pri nas pridobiš v alpinizmu); na Koroškem imamo le dva gorska vodnika, poleg Perca je to še Franc Tamše.

Alpinizem je "smrtno nevarna igra" in da se človek profesionalno ukvarja s tem (kot to počnejo gorski vodniki), mora

Foto: Urban Golob

najbrž imeti v sebi nekaj, kar redko kdo razume. Kaj je tisto, je težko povedati, zato ne bom spraševala, zanima pa me, kako se je začelo?

Gibanja v vertikalni sem se lotil, ko se je s plezanjem začel ukvarjati moj bratranec. Nekega dne, ko smo bili pri njih na obisku, sva se po vrvi spuščala z njihovega balkona, po domače *abzajlala*. To je bil začetek. Plezam pa zato, ker se zaradi tega početja veliko bolj zavedam svojega obstoja, svojega življenja in ga zato še bolj cenim. Mogoče se sliši malo čudno, da tvegaš življenje, da se ga bolj zavedaš ...

Kako so starši in ostali bližnji sprejeli tvojo pogosto odsotnost in početje, ki velja za tvegano? Kako je s tem zdaj?

Na začetku je bilo zelo težko, zame in verjetno tudi zanje. Poslušati razne obtožbe, opazke bližnje okolice ... ni bilo *fajn*, ampak sem nekako te besede kar preslišal, ker sem si to pač želel početi. Sicer pa je to povezano že z mojim imenom Peter – skala, torej se nisem imel čemu upirati; že z imenom so mi začrtali pot. (*smeh*) Zdaj moji domači in prijatelji sprejemajo to kot del mene in se mi zdi, da so celo malo ponosni. Res pa je tudi, da sedaj moja okolico sestavljajo ljudje, ki so na nek način povezani s plezanjem – prijatelji, soplezalci, sodelavci, družina. Še vedno se pojavi kdo, ki mi hoče vzbuditi slabo vest zaradi mojega načina življenja, a v tem verjetno le išče izgovore za nezadovoljstvo s svojim življenjem.

Zakaj si se odločil, da postaneš gorski vodnik?

Nekoč, ko še nisem vedel, kaj bom, ko bom "velik", sem se pogovarjal s prijatelji, kaj kdo hoče početi v življenju, in sem pač rekel, da bi rad delal v naravi, mogoče nekaj, kar je povezano s plezanjem, z aktivnostmi v naravi nasploh. Zanimalo jih je, zakaj tega dejansko ne naredim, saj imam dobro izhodišče. Malo sem razmislil sam pri sebi in ugotovil, da imajo prav; pa sem začel delati v tej smeri.

Ogromno znanja in izkušenj potrebuješ, da si lahko gorski vodnik. Kakšna je pot do tega naziva?

Ja, potrebuješ ogromno predznanja in izkušenj s hojo in plezanjem v snegu, ledu in v skali vseh težavnosti, s turnim in klasičnim smučanjem, hojo po brezpotjih ... Pri prijavi na izobraževanje pri Združenju gorskih vodnikov Slovenije je potrebno priložiti določeno število vzponov, iz katerih se razberejo izkušnje kandidata, in če si sprejet, sledi sprejemni izpit, ki je sestavljen iz plezanja v skali, turnega smučanja in plezanja v ledu. Po opravljenem sprejemnem izpitu postaneš kandidat za gorskega vodnika in po treh letih izobraževanja, če uspešno končaš vse

izpite, postaneš pripravnik. Temu sledi vsaj eno leto pripravniškega staža, v katerem pa moraš v hribe voditi stranke, saj moraš opraviti določeno število vodniških tur. Potem pristopiš k opravljanju strokovnega izpita in ko opraviš tudi tega, pridobiš mednarodno licenco za gorskega vodnika, to pomeni, da lahko vodiš ljudi po celem svetu. V Sloveniji je uradno registriranih okrog šestdeset gorskih vodnikov, okoli petnajstim pa to predstavlja tudi njihov kruh.

Kakšen je odnos strank oz. gostov do tebe kot gorskega vodnika?

Največkrat vodim tuje goste po naših gorah in slovenske goste po tujih gorah. Tuji gostje pričakujejo gorskega vodnika, ker je to v drugih deželah, predvsem alpskih, tradicija in kultura in tudi hribi so precej težje dostopni kot pri nas. Slovenci po naših gorah raje hodijo sami, v tujini pa se odločajo predvsem za najvišje vrhove, za katere so sami premalo izkušeni – npr. za Grossglockner, Mont Blanc, Matterhorn in druge. Pri nas tradicija gorskega vodništva še ni tako razvita, a lahko rečem, da se gostje, ki enkrat gredo z gorskim vodnikom na turo, vračajo, saj vidijo očitno razliko med profesionalnim gorskim vodnikom, njegovo storitvijo in nivojem varnosti, ki mu jo ta zagotavlja, in nekim kvazi vodnikom ali če gredo sami ali s skupino prijateljev.

Kje največ vodiš?

Pozimi na Triglav, po normalni smeri s Kredarice na vrh, veliko je lednega plezanja pod Prisojnikom, v Tamarju in Logarski dolini, pogosto vodim turne smučarje na Kanjavec, Komno, Peco, v Avstrijo – Nockbergi in Oetztsalke Alpe –, tudi v Italijo, poleti pa gremo na Mont Blanc, Gran Paradiso, po feratah v Dolomitih in domačih gorah ... Goste vodim po plezalnih smereh v triglavski severni steni, nad Logarsko dolino ... Organiziramo tečaje športnega plezanja, občasno tudi kakšno odpravo v Južno Ameriko ali Rusijo. Vedno poskušamo najti tudi nove kotičke, kjer naši gostje še niso bili.

Tvoja formalna oz. primarna izobrazba ni povezana s tem, kar počneš. S čim se pravzaprav preživljaš, zgolj z vodništvom?

Po formalni izobrazbi sem diplomirani varnostni inženir, vendar tega za zdaj ne opravljam kot svoj poklic, mogoče ga bom bolj na stara leta, ko se mi ne bo več dalo toliko preganjati po hribeh. Osemdeset odstotkov svojega preživetja si zagotovim z gorskim vodništvom pri agenciji Vertigo, sodelujem tudi kot inštruktor na tečajih in kot član izpitnih komisij pri izpitih za alpiniste, alpinistične inštruktorje in športne plezalce pri

Foto: Primož Lavre

Planinski zvezi Slovenije. Sem tudi ambasador znamke Salewa in oblačil Karibu, kjer z nasveti in s testiranjem pomagam izdelovati čim boljša oblačila in opremo za aktivno preživljanje prostega časa.

Občasno priskočim na pomoč prijateljem, ki se ukvarjajo z višinskimi deli in jim svetujem glede vrhne tehnike, varovanja in pravilne uporabe zaščitne opreme pri teh delih.

Sicer pa se trudim, da za življenje ne porabim veliko denarja, ker ga je potem potrebno manj zaslužiti, s čimer imam več časa zase.

Je to tvoj način življenja?

Definitivno je to moj način življenja, ki v širši družbi ni nujno vedno sprejet, a to me ne zanima in trenutno ga ne bi zamenjal za nič na svetu.

Si tudi gorski reševalec ...

Kot gorski reševalec sem še na začetku, tako da se še vedno izobražujem. Je pa res, da sem se za to določil iz čisto osebnih razlogov in zdi se mi, da ko bom enkrat lahko komu pomagal, ko bo res potreboval mojo pomoč, bo to verjetno največ, kar sploh lahko nekdo v življenju naredi.

V hribih doživiš marsikaj, kaj od tega je pustilo ali pusti v tebi največji vtis oz. te najbolj motivira?

Zabavnih, smešnih in tudi resnih prigod je v gorah precej, predvsem pri vodenju, moram pa reči, da me trenutno najbolj motivirata nasmeh in zadovoljstvo gostov, ko jih pripeljem na vrh gore, kamor si sami niti v sanjah ne bi upali, in jih varno pripeljem nazaj v dolino, ko skupaj spijemo pivo in mi povedo, da je bila to zanje

najtežja, najbolj strašna in hkrati najlepša izkušnja v življenju. Takrat dobi moje početje smisel.

Mi zaupaš svojo najbolj dramatično izkušnjo?

Pogosto vodim goste, ki jih vidim prvič, zato njihovo stanje težko presodim le na podlagi njihove hoje, na primer na dostopu ali v začetku plezanja. Zato je pri tem delu zelo pomembno tudi to, da znaš "brati" ljudi. Seveda vsakega gosta na začetku ture vprašam, kakšno je njegovo zdravstveno stanje, ali jemlje kakšna zdravila in skozi diskreten pogovor izluščim njegove dosedanje izkušnje. Lahko povem, da sem do sedaj imel le eno slabo in dokaj nevarno izkušnjo z gostom, ki sem ga vodil na Triglav poleti. Na sestopu z vrha se je začel čudno obnašati, skakati, se smejati, padati iz navdušenja v jezo in nazaj v evforijo. Njegovo obnašanje je postajalo nevarno za naju oba, zato sem ga opozarjal, naj hodi normalno in počasneje, ni pa mi bilo jasno, kaj je bil vzrok nenadne spremembe v njegovem vedenju. Ko je postal še agresiven in ni več upošteval mojih navodil, sem moral uporabiti vse svoje znanje in izkušnje, da sem ga uspešno pripeljal na varen teren. Po kratkem pogovoru mi je povedal, da ima nizek krvni sladkor ali hipoglikemijo in da je verjetno to razlog za nenavadno obnašanje. Pomirjena sva odšla še zadnjih nekaj korakov do kočice, kjer je spil nekaj sladke pijače in pojedel čokolado. Na koncu dneva je bil prvi pri avtomobilu v dolini Krme ...

Želje, cilji?

Še dolgo živeti tako življenje, kot ga imam danes.

Tvoja vodilna misel je: Živi preprosto!

Viharnik

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač, Brane Širnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Naslovnica:

Marta Krejan

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tč. tarifne številke 3).

Mihaelinih sedemdeset

Ida Robnik

V pričakovanju življenjskega jubileja, sedemdeset let, je Mihaela Lenart povabila na druženje prijatelje slovenjgraške literarne sekcije ter posebej svoje sorodnike, sosede in znance, ki ji veliko pomenijo.

Ob pogledu na njen blažen smejoč obraz razmišljam, kako je lahko ohranila tak izraz ob dejstvih, da so ji prva štiri vojna leta

kljub rani otroški dobi gotovo pustila kanček strahu, pa težka povojna leta v dobi odraščanja, potem v petindvajsetih letih zakona z Viktorjem Lenartom delo na kmetiji in težki trenutki ob smrti hčerke leta 1970 ter udarec leta 1990, ko ji je nenadoma umrl mož. Vem, Mihaelo že dolgo poznam; "podedovala" sem jo od prejšnjega urednika Mitje Schöndorferja, ki jo je prvič predstavil v Viharniku leta 1978 kot kmečko ženo, ki ob vseh svojih obveznostih na kmetiji in v družini dobredno trga čas počitka za svoje strasti: slikanje in pisanje. "Nekaj je v meni, kar me sili, da delam," je takrat dejala in to "nekaj" jo spremlja vse življenje in ji daje moč, navdih, energijo, hrano, ja, duhovno hrano, ki jo ohranja, da je takšna, kakršna je. Skoraj trideset let se družu z literati, med njimi s člani Likusa, s ljudskimi pisci, s katerimi sodeluje od leta 1995 v vsakoletni izdaji knjige kot soavtorica. Vsebine njenih proznih del in poezije so realistične, dostikrat pridevniško obarvane s prizori iz narave, ki ji je tako blizu. To niti ni čudno, saj živi v okolju, ki prevzame vsakega, še tako neobčutljivega obiskovalca; v Radušah, kjer ima na obzorju Uršljo goro, celo Pohorje, Mislinjsko dolino in bližnje

hribe z mičnimi cerkvicami, katerih zvonjenje iz daljav pestri in opominja na radost življenja. Od leta 2004 redno objavlja v zbirkah literarnih del slovenjgraških literatov – štiri knjige so izdali. Njen ponos pa je samostojna izdaja knjige Utrinki izpod Uršlje, izdana leta 2005. V knjigi je zbrala kratke zgodbe o življenju, ljudeh in naravi iz njenega neposrednega okolja, dodala nekaj modrih misli ter zaključila z zbirko svojih pesmi z enako vsebino, med njimi tudi notni zapis pesmi Prijateljci, ki jo je uglasbil Albin Krajnc. Knjigo je popestrila s fotografijami svojih prednikov in družine ter z risbami in ilustracijami. Risanje pa je še ena njena strast. Že v osnovni šoli so učitelji opazili to njeno nadarjenost in jo spodbujali. Na njeni življenjski poti, ki si jo je izbrala, ni bilo možnosti izpopolnjevanja in nadgradnje tega njenega talenta, zato se je sama izpopolnjevala, osvojila razne tehnike risanja in ustvarjala likovna dela, ki danes krasijo marsikatero steno v bližnji in daljni okolici, tudi v tujino so zašle. Izredna so njena tihožitja, posebno motivi z rožami in kruhom.

Mihaela pa je svoja literarna dela objavljala v revijah in časopisih, kot so: Brazde, Kmečki glas, Lovec, kjer je bila objavljena njena prva pesem, in seveda v našem Viharniku, kjer se najde med literarnimi zapisi tudi marsikateri življenjepis ob raznih obletnicah znancev ali nekrologih. Za svoje literarno in likovno ustvarjanje je leta 2007 prejela Bernekerjevo plaketo. Mihaela pa je ob svojem umetniškem udejstvovanju živela čisto vsakdanje življenje na svoji kmetiji, opravljala vsa kmečka opravila na travniku, na polju in v hlevu in seveda skrbela za družino, za svojega moža in otroke. Štirje otroci, sedaj

V dvajsetih; sedla je na motor, takrat samo za portretiranje

odrasli skrbijo že za svoje družine, so ji podarili devet vnukov, ki jih ima babica Mihaela neizmerno rada. Za posestvo skrbi sin Janez, Mihaela pa živi in ustvarja v svoji mični kmečki hišici, ki si jo je opremila s svojimi slikami. Od nekdanjega zahajajo njeni prijatelji literati, med njimi tudi poznani slovenski umetniki in Mihaela vedno pripravi poleg prijaznih pogovornih tem še čisto stvarne dobrote iz svoje kmečke peči. Sedemdeset je nekaj, ni pa veliko; za osebo, kot je Mihaela, je ostalo še veliko let. Naj bodo ustvarjalna in plodna, kot so bila doslej, naj se ji ohrani ta blaženo očarljivi izraz na njenem obrazu.

Mihaela med svojimi vnuki

Socialni izzivi

Trenutna ureditev osebne asistenc v Sloveniji in njen predviden razvoj

Polonca Jakob Krejan, univ. dipl. soc. del.

Kaj je osebna asistenca?

Osebna asistenca predstavlja širok spekter storitev in oblik pomoči, ki jih izvaja en ali več osebnih asistentov za doseganje samostojnejšega in kvalitetnejšega življenja invalidov izven institucij ter sredstvo za zmanjševanje odvisnosti od primarne družine. Pomembno je, da storitve osebne asistenc uporabniku omogočajo opravljanje vsakodnevnih opravil in dejavnosti ne glede na okolje, v katerem se trenutno nahaja.

Osebna asistenca pomeni praktično pomoč v primeru, ko je in če je ta pomoč uporabniku dana na način neodločanja, torej v primeru, ko posameznik invalid lahko določi, kdo mu bo pomagal, pri katerih aktivnostih ter kje in na kakšen način mu bo pomagal. Uporabniku tako omogoča, da iz položaja oskrbovanca, pasivnega prejemnika pomoči preide v aktivnega udeleženca v celotnem procesu osebne asistenc.

Ureditve osebne asistenc po evropskih državah so razmeroma raznolike, večini pa je skupna neposredna in individualizirana ureditev financiranja osebne asistenc ter odločilna vloga uporabnika pri izbiri, izobraževanju in nadzoru svojega osebnega asistenta. V Sloveniji se osebna asistenca izvaja preko različnih programov osebne asistenc za neodvisno življenje, fizične pomoči in nege, prilagojenih prevozov, individualiziranih oblik spremljanja in podpore ter podobnih programov, ki se izvajajo v društvenih oziroma invalidskih organizacijah.

Kdo je osebni asistent?

V Sloveniji je bilo v letu 2007 okrog 350 osebnih asistentov, ki so svoje delo v največji meri opravljali prostovoljno (večinoma so bili osebni asistenti uporabnikom z nižjo intenziteto potreb) ali pa so bili zaposleni preko programa Aktivne politike zaposlovanja *Invalid invalidu*.

Osebni asistenti izvajajo predvsem pomoč pri gospodinjskih opravilih (organiziranje

prehrane, pomoč pri pripravi hrane, nakup živil ali pomoč pri nakupih, pomivanje posode, pranje in urejanje perila, čiščenje, pospravljanje in podobno), nudijo pomoč pri opravljanju temeljnih življenjskih aktivnosti (pomoč pri osebni negi, kot so oblačenje, slačenje, kopanje, britje in podobno, pomoč pri uporabi sanitarij, obračanje v postelji in podobno) ter razne oblike spremljanja (spremljanje izven doma, v različne institucije, na razne prireditve, obrede, po opravkih in podobno).

Kako je financirana?

Kot smo že omenili, se osebna asistenca v Sloveniji trenutno izvaja preko različnih programov, ki so zaenkrat projektno financirani preko različnih sofinancerjev, in sicer: Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), občin in še nekaterih drugih manjših sofinancerjev. Ponudba osebne asistenc in krajevna pokritost še zdaleč ne zadoščajo potrebam v Sloveniji. Koroška ni nobena izjema, saj na Koroškem deluje kar nekaj takšnih programov, večino pa financira MDDSZ. Večina zaposlitev za osebne asistente je zagotovljenih preko programov aktivne politike zaposlovanja (programa Invalid invalidu in Javna dela). Tak način financiranja osebne asistenc je dokaj negotov, zato je sistemska ureditev tega področja nujno potrebna.

Predviden razvoj

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve si prizadeva osebno asistenco v Sloveniji zakonsko urediti. Konec marca 2010 je Ministrstvo objavilo Predlog Zakona o osebni asistenci za invalide kot dopolnilo oziroma nadgradnjo Zakona o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, ki ga je v javno razpravo dalo v sredini februarja lani. Javna razprava je bila odprta do začetka lanskega maja. Glede na to, da je omenjeni predlog močno odvisen od poteka dogodkov, vezanih na zakon o dolgotrajni oskrbi in navsezadnje seveda tudi na odziv strokovne javnosti, je končno ureditev osebne asistenc zaenkrat težko predvideti. Vsekakor pa stališče Ministrstva, da je osebno asistenco nujno potrebno zakonsko urediti, ostaja.

Nadaljnje informacije: *Predlog zakona o osebni asistenci za invalide* dostopen na http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/predpisi_v_pripravi/.

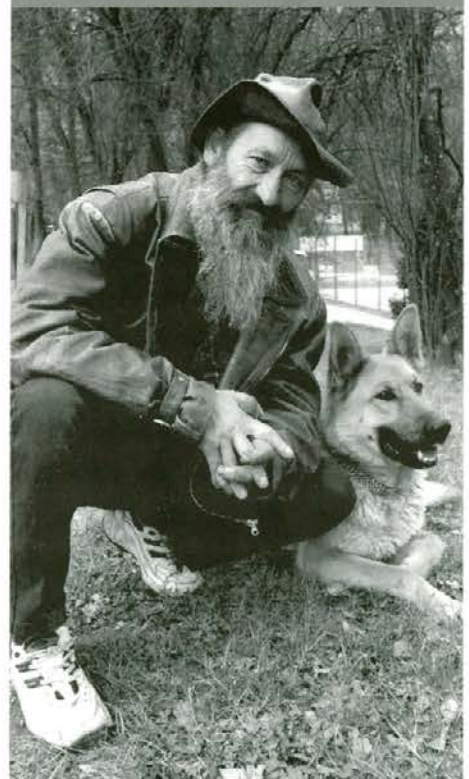
Poročilo *Spremljanje izvajanja socialnovarstvenih programov, ki dopolnjujejo javno službo na tem področju: Analiza programov osebne asistenc* (Smolej in Nagode, 2007) dostopno na <http://www.irsvv.si/publikacije/leto-2007/index.html>.

Ivčev memorial

56-letni oče, dedek, sorodnik in prijatelj Ivan Štrigl, dobrodušnež, posebnež, veseljak, ljubitelj živali in še bi lahko našteval, je živel v majhni koči nad Janečami pri Ravnah na Koroškem. Ko se je tisto soboto vračal domov, je nekaj metrov pred kočjo nesrečno padel s konja in umrl. V njegov spomin bomo v nedeljo, 3. julija 2011, ob 8. uri organizirali prvi Ivčev memorial s pohodom na lovsko kočjo na Dukles nad Mežico. Dan prej, torej v soboto, 2. julija 2011, pa mu bo ob 19. uri v cerkvi sv. Egidija na Ravnah darovana tudi sveta maša.

Vabljeni, da se nam pridružite na pohodu v spomin našemu Ivču!

Toni Štrigl

Ivan Štrigl
16. 8. 1953–3. 7. 2010

Windows 7 in nevihte

Zoran Laznik, MCSA

V zadnjem obdobju nas spremlja zelo nestanovitno vreme. Pogoste so krajevne nevihte, ki s svojimi nalivi in strelami neusmiljeno udarjajo na zemljo in povzročajo škodo. Tudi naši računalniki niso imuni na to in pogosto smo priča indirektnih udarov strel v naš računalnik. Najpogosteje prihaja do poškodb trdih diskov in osnovnih plošč v računalniku. Pri takšnih poškodbah pa po navadi preneha delovati tudi sistem Windows 7.

Ob nakupu novega računalnika dobimo sistem prednaložen. To pomeni, da je sistem že inštaliran v računalniku oziroma se nahaja na trdem disku računalnika, ob tem pa ne dobimo inštalacijskega medija (DVD-ja). Zato si ga lahko naredimo sami s posnetkom sistema.

Posnetek sistema je natančna slika pogona, vključuje sistem Windows in sistemske nasavitve, gonilnike, programe in datoteke. Število DVD-jev je odvisno od velikosti slike posnetka sistema. Na koncu čarovnik ustvari še CD za popravilo sistema.

Kdaj uporabimo medije s posnetkom sistema?

Uporabimo jih takrat, kadar trdi disk ali celoten računalnik preneha delovati (pri zamenjavi trdega diska, ob zrušitvi sistema). Obnova računalnika s pomočjo posnetka sistema nam naredi sistem popolnoma takšen, kakršen je bil ob izdelavi posnetka sistema. Na primer: kupimo računalnik, ki ima prednaložen sistem Windows 7, naredimo posnetek sistema na medije (DVD, CD) in jih spravimo na varno. Nato ustvarjamo svoje dokumente, slike, nameščamo programe. Kot strela z jasnega se v računalniku pokvari trdi disk, ki ga moramo zamenjati. Ob zamenjavi trdega diska, računalnik ostane brez sistema. Sedaj uporabimo varno spravljeni posnetek sistema. Po uspešni namestitvi sistema je računalnik popolnoma enak, kot je bil ob izdelavi medijev posnetka sistema. Na žalost pa ostanemo brez svojih dokumentov, slik, programov ...

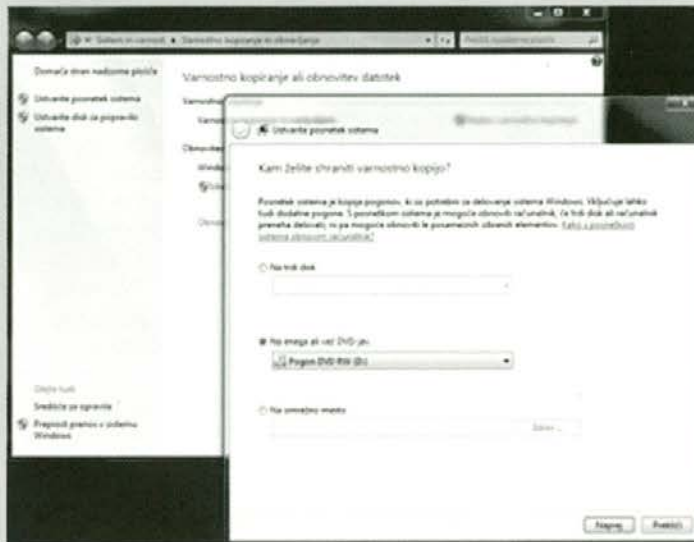
Varnostna kopija sistema

1. Odprite središče za varnostno kopiranje in obnovev sistema, tako da kliknete gumb **Start**, **Nadzorna plošča, Sistem in varnost** in nato še **Varnostno kopiranje in obnavljanje**.

2. Kliknite gumb **Start**, v iskalni niz vpišite **Varnostno kopiranje**, kliknite na program **Varnostno kopiranje in obnavljanje**.

3. Kliknite gumb **Start**, **Vsi programi**, mapa **Vzdrževanje**, kliknite na program **Varnostno kopiranje in obnavljanje**.

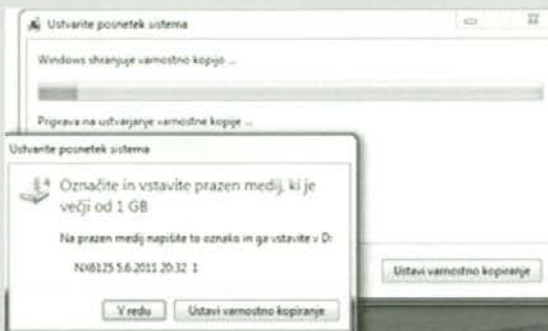
V levem podoknu kliknite **Ustvarite posnetek sistema** in sledite čarovniku. Če se pojavi poziv za vnos skrbniškega gesla ali potrditev, vnesite geslo ali potrdite sporočilo.

Izberite **Na enega ali več DVD-jev**.

Prikaže varnostno kopijo pogonov, ki jih bo naredil; če je več pogonov, jih lahko sami dodate, kliknite gumb **Začni varnostno kopiranje**.

Vstavite prazne medije, kot zahteva čarovnik.

EstEtika

Leibniz in najboljši možni svet

Marko Krejan

Življenje

Gottfried Wilhelm Leibniz se je rodil leta 1646 v nemškem mestu Leipzig, kjer je njegov oče opravljal delo notarja, pisarja in navsezadnje tudi profesorja moralne filozofije na mestni univerzi. Žal je zelo hitro umrl in komaj šestletnega Gottfrieda pustil samega z mamo. Ni jima zapustil ravno nekega bogastva, a tisto, kar je ostalo za njim, je bilo za mladega genialnega Leibniza vredno več kot kakršno koli zlato. Ostala je namreč velika zbirka očetovih knjig in poglobljanje vanje je nespremenljivo zaznamovalo njegovo življenje. Pri starosti dvanajst let je tako do potankosti obvladal latinščino. Pri štirinajstih se je oborožen z ogromnim znanjem vpisal na študij prava in filozofije na domači univerzi, kjer je po treh letih tudi diplomiral, leto zatem pa magistriral. Tri leta kasneje se je že pripravljala na zagovor doktorata, a mu univerza, zaradi pritiskov zavistnih starejših študentov, tega ni odobrila, kar je utemeljila s tem, da je navsezadnje za doktorat pač premlad. Ogorčeno je zapustil Leipzig in se vpisal na univerzo v Altdorfu. Tu so mu dovolili doktorirati in mu takoj po blestečem zagovoru ponudili profesorsko službo. Komaj dvajsetletnemu in svobodoljubnemu Leibnizu pa častno in dobro plačano, a enolično delo profesorja ni dišalo. Ponudbo je zavrnil in se podal po bolj zanimivih ter negotovih poteh. V Nürnbergu se je družil z alkeimisti in postal tajnik Bratovščine rožnega križa. Spoznal je tudi pomembnega diplomata Boyneburga in kneza Schönborna, ki sta mu v nadaljnjih letih dajala različne zaposlitve. Med drugim je štiri leta v Parizu deloval kot odposlanik in politični posrednik. Ves ta čas pa se je intenzivno ukvarjal z znanostjo, predvsem matematiko in filozofijo. Z najnovejšimi izumi in spoznanji je bil natanko seznanjen, saj je dosti mislecev tudi osebno spoznal, z mnogimi drugimi pa si je redno dopisoval. Bil je hiperaktiven človek, vedno pripravljen za razmišljanje,

Leibnizevi keksi
(vir: <http://www.numericana.com/arms/leibniz-keks.jpg>)

pogovor ali pisanje. Pa tudi nadvse odprt in dovzeten, skratka človek dialoga. Zato lastnih, zaključenih del ni veliko izdal. Večina njegove misli se pravzaprav skriva v pismih, ki si jih je intenzivno izmenjeval z različnimi raziskovalci širom celotne Evrope. Njegova obsežna korespondenca vse do danes, torej po skoraj tristoletih letih, ni v celoti pregledana. Zagotovo pa drži, da si je Leibniz dopisoval z najmanj tisoč ljudmi.

Med njegovim bivanjem v Parizu sta umrla oba njegova vplivna delodajalca, zato si je začel iskati novo službo. Sprejel je vabilo hannovrskega dvora, da postane dvorni svetnik in bibliotekar. V Hannoveru je potem ostal celih štirideset let, vse do svoje smrti. Tu se je vrgel v različne posle in raziskovanja, od zgodovinopisja do medicine. A kljub raznoliki dejavnosti je ostal predvsem logik, matematik in filozof. Omeniti moram, da se je med drugim ukvarjal z izdelavo in izpopolnjevanjem mehanskega računalna. Njegova pridobitev, tako imenovani stopenjski valj, ki so ga kasneje preimenovali v Leibnizevo kolo, se je v tovrstnih računskih napravah uporabljal še preko dvesto let. Nikakor pa ne moremo mimo njegovega najpomembnejšega prispevka znotraj

matematike, to je izpeljava infinitezimalnega računa. Beseda infinitezimalno nakazuje na ukvarjanje z neskončno majhnimi količinami. No, s tem področjem matematike se mora v višjih letnikih sicer spopasti večina naših srednješolcev. Infinitezimalni račun je namreč področje, ki se ukvarja z odvodi, integrali ter limito funkcije. A v istem času, ko se je s tem zavzeto ukvarjal naš Leibniz, se je neodvisno od njega, v Angliji, s tem ubadal tudi sam veliki Isaac Newton. Ob objavi njunih izsledkov pa je prišlo do vprašanja, kdo je to odkril prvi. To pa je privedlo do velikega spora med celotno tedanjo nemško in angleško matematično srenjo. Nazadnje so z natančnim pregledom njunih del in ob dejstvu, da sta delala povsem neodvisno, prišli do dokončnega sklepa, da je bil Newton sicer idejno prvi, je pa Leibnizeva oblika boljša in praktično bolj uporabna. Zato se je tudi ohranilo Leibnizevo poimenovanje infinitezimalni račun in ne fluksijski, kot mu je rekel Newton. Naj še malo izven smeri dodam, da historiografija in psihologija, kot za to odgovorni vedi, ocenjujeta, da naj bi bil Leibnizev IQ 205, Newtonov pa 190. Za primerjavo, Einstein, ki velja za stereotip genija, je imel izmerjen IQ "pičlih" 160. Kar pomeni, da bi oba zgornja misleca v intelektualnih sposobnostih gladko prekašala marsikaterega zdajšnjega genija, če bi živel danes. No, vrnimo se k Leibnizevemu življenju. Dolgo samski se je pri starosti petdeset let skoraj že poročil, a je poroko zavrnil, češ, da je za to že prestar. Verjetno se je tudi bal, da bi nenadoma umrl in bi morebitni otroci ostali brez očeta, kakor se je pač zgodilo njemu. V Hannoveru se je spoprijateljil s princeso Sophie Charlotte. Z njo sta zelo veliko razpravljala o filozofiji in na podlagi teh pogovorov je nastala njegova znana knjiga Teodiceja. Leta 1705 pa je princesa preminila in z njeno smrtjo je Leibniz menda izgubil edino trdno prijateljstvo svojega življenja. Čeprav je bil na starost že slaven in spoštovan, pa je kljub temu leta 1716 umrl osamljen in zapuščen.

Delo

Kljub temu da je Leibniz v filozofiji razvil mnogo zelo svojevrstnih konceptov, se bomo tu dokaj posplošeno dotaknili le

Nadaljevanje na str. 30

enega, to je problem zla. Vsakdo izmed nas se je gotovo že kdaj vprašal, če obstaja nek bog stvarnik, zakaj potem dopušča obstoj zla. Obstoj zla namreč pomeni, da ta bog ni vsemogočen ter vseveden ali pa ni popolnoma dober. Mogoče je celo zloben. Prva reakcija na to bi seveda bila, češ, bog ni kriv za zlo, ljudje sami smo tisti, ki s svojo svobodno voljo povzročamo zlo, slabo in gorje. A poglejmo še drugače, po naših merilih obstajata tudi zlo in gorje, ki nimata neposredno človeškega vzroka. Recimo, da grem na sprehod in mi na glavo pade polkilogramski meteorit in me ubije. Kdo je tu kriv? Jaz sam, ker se, bedak, sprehajam tam? Zračna obramba, ker ga ni pravočasno razstrelila? Bog? V takem primeru bi marsikdo rekel, da, čudna so pota Gospodova ali ja, taka je pač bila usoda ali pa eh, zgolj noro naključje. No, Leibniz bi rekel takole: "Ja, bog je vseveden, vsemogočen ter neskončno dober in bi lahko ustavil tisti meteorit, da te ne bi ubil. A s tem dejanjem bi posegel

dober zgolj v tistih koščkih, ki jih mi sami vidimo kot dobre. A vsakdo izmed nas si gotovo lahko zamisli vsaj en primer, ki je bil sprva videti povsem negativen, kasneje pa se je v širši perspektivi izkazal kot pozitiven. "Vse je za nekaj dobro", radi rečejo ljudje v slabih časih in se s tem tolažijo in opogumljajo. Podobno je razmišljal Leibniz, namreč, kljub očitnemu zlu v svetu, se je treba zavedati, da bi lahko bilo edinole še slabše, zato je treba ohranjati pogum in optimizem. Kar nas lahko spomni na znano šalo, v kateri optimist misli, da je to najboljša možna situacija, pesimist pa se žal z njim strinja. Leibnizeve ideje o najboljšem možnem svetu so seveda bile močno predebatirane. Filozof Voltaire se je iz tega norčeval v znanem delu *Kandid*, kjer se glavnemu junaku dogajajo vedno hujše in absurdne stvari, ta pa še vedno s prešernim in tako rekoč neumnim optimizmom vztraja dalje. Kakor koli že, problem zla med nami divja še naprej in Leibnizev prispevek glede tega ohranja

Big Brother ali politika?

Irma Marija Zajc

Pred leti, ko se je BB pričel, so me ušesa pošteno bolela, je sodelavka nenehno žvrgolela, kaj je kdo s kom v tej oddaji počel.

Seveda se na to sranje nisem odzvala, sem raje politiko občudovala, se iz nje učila, ji resnično verjela in tudi svoje izbranice imela.

Danes med politiki nimam več favorita, ko jih poslušam ali gledam, postanem jeznorita, bla bla bla sem in tja, vse obtožbe so baje politični konstrukt, nam, ubogim Slovencem, ostaja politični produkt.

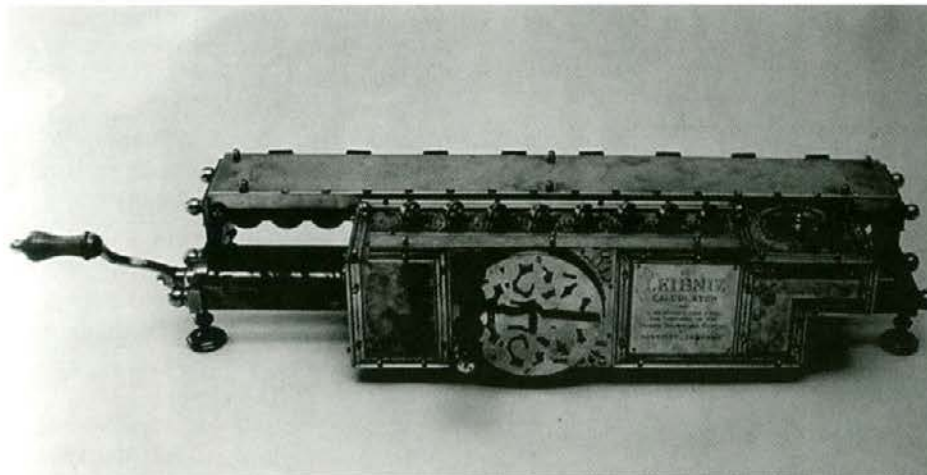
Ob lažnivih govorancah se naše telo tako odziva, da govornik suha usta dobiva. Malo bolj poglejte politike, ko govorijo, kako nekateri zalimane žnabile dobijo.

Pa sem se letos kar pošteno sprostita, ko sem politiko ob strani pustila. Raje kot njihov nenehni prepri poslušam Big Brotherjevega: "A si jedla sir?"

Razjarjena menedžerka

Milena J. Cigler

Ob nedeljah Mateja nikoli ni prihajala prej kot popoldne ali zvečer. Tokrat pa se je prikazala dopoldne in skoraj brez besed obstala. Kidali sva kozji gnoj. "Zakaj vidve hodita v cerkev, tu pa v nedeljo kidata gnoj!?" je vpila, ko je prihajala od avta. "Poglej si Sveto pismo! Zakaj je Jezus v soboto zdravil bolnika, a veš, zakaj, ker je bilo nujno!" sem se tudi jaz skoraj zadrla nazaj. Mateja je obstala ob hlevu, naju gledala in premišljevala, kaj bi še rekla. "Torej, da zvozita jutri ves ta gnoj na gnojišče!" se ji je utrnulo. "Veš, kaj, najela sem te za finančne usluge in ne za to sranje! Za kmetijske nasvete lahko vprašam kmeta Arturja Šterna ali pa vnukinjo Dunjo," sem si brisala znoj z obraza in premišljevala, da bi bilo res dobro čim prej zvoziti ta drek od kozjih riti ... Mateja ni vedela, da je problem pri tem gnoju, da je na vrhu prepleten z vejami, saj veste, aprila so veje kozje preživetje. Veje je bilo treba najprej ločiti oz. pobrati in jih

Leibnizevo računalo
(vir: <http://www.computermuseum.li/Testpage/Lebniz-Wheel.jpg>)

v kompleksne zakonitosti sveta, ki ga je ustvaril in ga s tem naredil slabšega, ga pravzaprav pokvaril. Ker pa je dober, tega pač ne bo storil. Moja od meteorita zavdana smrt je namreč, v celoti sveta gledano, pravzaprav nekaj dobrega. Svet je namreč neskončna mreža medsebojno delujočih in drug na drugega vplivajočih delov in principov, ki se obnašajo v skladu z najboljšimi možnimi božjimi nastavitvami. Da, naš svet je najboljši možni svet." Tako pravi Leibniz in dodaja, da na svet gledamo sebično in ga merimo po tem, kaj dobrega ali slabega se nam osebno dogaja. Dejansko pa nismo zmožni dojeti resnične vrednosti ali pomena nekega dogodka. Svet je za nas

svojo vrednost. In ja, če se mogoče sprašujete, leibniz keksi se imenujejo po njem. Podjetje, ki jih peče, ima namreč sedež v Hannoveru in je pač očitno s to gesto poimenovanja hotelo tako počastiti njega kot promovirati samo sebe. A žal živeti v tem Leibnizevem najboljšem možnem svetu za večino ljudi ni ravno sladko.

Viri:
Leibniz G. W.: *Izbrani filozofski spisi*, Slovenska matica 1979, Ljubljana.
<http://plato.stanford.edu/>.
<http://de.wikipedia.org/wiki/Staffelwalze>.

odnesti na en kup, potem si šele lahko kidal. In tako se lotim prebiranja in pobiranja vej, pa si rečem: "To bi bile krasne butare!" To mi je ostalo iz otroštva, sestrična pa mi je pred kratkim povedala, da še zdaj delajo butare.

"Kaj pa delaš, Milena?" me je ogovorila sosedica, ki si je prišla sposoditi sol. "Vidiš, Adriana, take butare smo včasih delali v mojem rojstnem kraju Ihanu," ji kažem še nedokončan zvitek vejic, ki morajo biti vse enako dolge in približno enako debele in povezane z vrbovo šibo ali s čimer koli pač. "Ali lahko poskusim?" je rekla in že lomila vejice in jih zlagala v sveženj. "O, tebi pa gre!" sem bila navdušena, potem sva se obe ozrli, kdo bo stopil iz avta, ki se je pravkar pripeljal na naše dvorišče. "Nataša, ti si znala priti k nam!" se vržem v objem svoji učiteljici ruskega jezika. Iz avta zleze tudi njen mož. "Kaj pa to počneta?" ju je zanimalo. "Vidita, to so butarice!" jima kaževa s sosedo Adriano. "Pri nas v Belorusiji tudi delamo to," priskoči ljubka Nataša in prične zlagati vejico na vejico. Res ji je dobro šlo od rok, njena butara je bila lepša od najinih obeh. Njen mož Branko pa je kadil in nas od strani opazoval. "Ali lahko še jaz poskusim?" je končno zmagala njegova radovednost. Medtem ko se je on mučil, sem Martino poslala po nekaj provianta in pijače v trgovino, da nam ne bi upadla energija za delo in zabavo. "In nekaj za na zob!" je rekla Adriana, Natašin mož pa je potegnil iz listnice *ta zelenega*, da ne bi bilo treba meni stran od butar. "Pa mletega mesa za žar ne pozabi!" sem se drla za njo. Na gozdnem ovinku je skoraj trčila v kolesarja Tadeja, ki se je pripeljal iz Slovenj Gradca. Seveda je tudi on kmalu izdeloval butare in ugotovili smo, da so njegove prav umetniško narejene. Poslala sem sms v Ihan: "Sandi, takoj na pot, jaz ne morem več nadzirati te *butarije*." Potem je prišla sestrična z možem in prevzela komando v tej nenavadni delavnici, jaz pa sem šla v hišo, da

pripravim za pod zob, kar je pripeljala Martina. In res se je izkazala, od *zelenega* je dobila samo malo drobiža nazaj. Na parkirišču ob cesti smo postavili žar in Natašin mož se je javil za peka dobrot. "Pa ne pozabi, Branko, mleto meso povaljati, kot si videl na Poljskem!" mu je naročala Nataša, ki se ni mogla ločiti od butaric. "To je v kroglice, velikosti teniške žogice," se je obrnila k izdelovalcem butar, ki se jih je medtem nabralo že za ducat. "Pijačo, pijačo, kroglice polivam s pivom!" je klical Brane. "In tudi ostali so žejni," sem dodala in sploh nisem opazila, da je okoli mene že pravi vrvež. Na desni pred kozolcem je počasi zmanjkovalo vej in najbolj navdušeni so lezli po bregu in jih nabirali, na levi strani ceste ob žaru se je pa tudi

vrtele polno "svetovalcev" in vsi so strmeli v kroglice mletega mesa, ki jih je Brane spretno obračal, ne da bi se mu katera izmuznila z ražnja. Nekdo je zapel Predinovega Praslovana in nazadnje, ko smo že pridno zalagali svoje želodčke, pili pivo in se smejali in zabavali, se je izza vogala (bila je že noč) prikazala – kdo drug kot Mateja! Preden je prišla do besede, so jo obstopili moji pridni izdelovalci butar, ji ponujali poljske kroglice (eni so se javili, da ji jih mečejo v usta) in ji nalili pivo v vrček. Svareče sem jo gledala in ji namigovala, naj se vda v usodo in nas ne komandira, kot je navajena, ampak je bilo brez potrebe, od presenečenja je kar utihnila, pa še s polnimi usti se ne govori, to pa ona tako ve, ko je menedžerka ...

Humor Zlatko Škrubej

Nezaslišano

Strastna križankarja se srečata, pa jezno reče eden: Včasih so križanke sproščale pritisk, zdajšnje ga pa dvigajo!

– Dvigajo? Kako?

– Le kdo si v geslih želi Hildo Tovšak!?

Dve možnosti

Prijatelja politizirata, pa reče eden: Kako je možno, da se ugleden politik prične izogibati ljudstvu?

– Hm, tu sta kar dve možnosti.

– Dve?

– Da. Ali mu ljudstvo več ne ustreza ali pa ljudstvu več ne ustreza on.

Primerjava

Polde reče prijatelju: Si slišal, da ima naša vlada iz dneva v dan manj podpore državljanov in državljanek?

– Sem. In?

– Le kako se počuti vlada brez podpore?

– Ravno tako kot upokojenec z mehkim ...

Diagnoza

Upokojenec s slabo pokojnino pride k zdravniku in potoži:

Vsakdanje življenje v recesiji me tako muči, da kar norim.

Je to normalno?

– Če ne bi noreli, bi bilo nenormalno.

Edino računom

Janez pride jezen iz trgovine domov in reče ženi: Komu naj verjamemo? Tistim, ki pravijo, da se je vse podražilo, ali reklamam, ki pravijo, da se je vse pocenilo?

– Računom, ki jih prejmemo pri blagajni, reče žena.

*Teman oblak izza gore
privlekel se je nad polje,
nad poljem je obstal,
nebo je čez in čez obdal.*

*To ni oblak izza gore,
to tudi ni ravno polje,
to misel je le žalostna
na sredi srca mojega.*

Aleš Planteu
1930–2011

Jenkova žalostna pesem in naše žalostne misli. Neizmerno žalostna srca tistih med nami, ki jih je smrt oblekla v črno in zaznamovala z globoko rano. V velikonočnem jutru se je poslovilo njegovo življenje in padel je poslednji zastor čez njegove oči. Kdove, morda je hip pred tem preko Kaufmanovega polja zavel pomladni veter ali pa so se pred njegovim ugašajočim pogledom kot poslednja zemeljska lepota prikazala drevesa v sadovnjaku pod cesto, okrašena s pomladnim cvetjem. Kdove. Nato je odšel. Zares verjamemo, neminljivi veliki noči nasproti. Kakor brazda v zemljo se je 2. julija 1930 na Kaufmanovi kmetiji v Črnečah zarezala njegova življenjska pot. V prsi mu je bilo položeno prijazno in čuteče srce, v dlan pa zarisani žulji. Za popotnico mu je bila dodana kakšna rozina hudomušnosti kot nekakšen rešilni pas pri plavanju v reki življenja. Pri Kaufmanu je živel svoje otroške in mlade dni, ob kamnitem koritu na dvorišču, v katerem sta se ogledovala sonce in luna in iz katerega so se odžejale živali, na skednju in v hlevu, pa na polju, travniku in v gozdu je njegova mladost pila brezskrbnost in sproščeno vpijala v srce, kar ji je namenilo življenje. To je bil čas mlade sreče, ki je v njem utrdil pridnost in delavnost. Slednjo je še zlasti potreboval, ko mu je pri osemnajstih letih umrl oče. Prevzel je kmetijo in zato je moral pošteno zavihati rokave, še posebej pri gradnji hleva. Naslednji spomin pa sam vabi k srečni misli. Nikoli ni prah pozabe prekril tistega dne, ki se mu je ponudil kot pismo, polno čudovitih novic. Oči se smehljajo ob spominu na to, kako je v Šmartnem pri Slovenj Gradcu zaprosili Koneško Berto za roko. V njem je radostno vztrepotalo, ko je spoznal, da je tudi njej do njegovega pomladno zaljubljenega srca. In potem je tistega lepega dne v novembru 1954, ko so orgle igrale sladko ljubezensko melodijo, nataknil poročni prstan na njeno žensko roko. Njun "hočem" je nato skrbno nalepil v spomin kot v album njemu najdražjih fotografij. In tam je zdaj. Na prvem mestu. V Berti ni iskal človeka z veliko začetnico, ampak zgolj navadno in preprosto

žensko, ki bi ga ljubila in vstopila v njegov svet kot volja do življenja. Njuna besednjaka sta se počasi in sramežljivo kot dvoje plašnih ljubimcev začela približevati in dve različni melodiji sta se stopili v skupno. Po poroki je dobilo njegovo življenje vonj po bližini, milini in dvojnini. In potem sta z ženo slabih 57 let okušala rahločutno ljubezensko srečo, si z njo delila dobre in slabe dni, med in pelin skupnega življenja.

Rečeno je: "Ko se rodi otrok, se krog neba razširi in se ena svetlih prerokb izpolni." Tako sta se z ljubljeno Berto devetkrat zahvalila Nebu, da je otroke napolnilo k njima in da so Kaufmanov dom napolnili s smehom in jokom. Pet hčerk je prišlo in štirje sinovi, vsi up in vsi luč, še čisto nič senca. Življenju v čast in njuma z ženo v ponos in srečo. Tako so ju Marija, Andreja, Berta, Verica, Simona, Frici, Franci, Blaž in Milan polnili s svetlobo, tako se je silna moč točila vanju. Vzgajala sta jih z ljubečim srcem, zdi se, da bolj z lastnim zgledom kot z besedo. Od njiju so se nalezli prijaznosti, poštenosti in pridnega dela.

Njegove oči pa niso božale le svojih najdražjih, temveč tudi vse, kar je spominjalo na Kaufmanov dom: domačo hišo ob cesti, od sonca ožgana polja, cvetoča, pokrita s snegom, valujoče žito, cvetoče sadno drevje s pticami, oglašanje živine in konjev v hlevu ... No, saj zato pa je bil kmet brez prostih sobot in z neomejenim delovnim časom, zato pa je v Črnečah stanovala njegova sreča. Še zlasti delo s konji ga je napolnjevalo z občutki zadovoljstva in topline. Te plemenite živali so mu bile posebej pri srcu. Zemlja domača pač ni bila prazna beseda, prej lepa ženska, ki si jo želiš in hrepiš po njenem objemu. Med delom na polju je pot tekkel po obrazu kakor solze. Ko je njivo zoral, sta vanj stopila utrujenost in zadovoljstvo, da je delo končano. Ko je potem jedel domači rženi kruh, je pomolčal, preden ga je dal v usta. Ta molk je bil kot molitev in zahvala Nebu. Ko je prišla na njegov grunt pomlad, je govoril: "Dober dan, življenje!" Ko pa je vsako jesen napolnil shrambe in kleti, se je iz njegovih ust slišalo: "Hvala, življenje!"

Sebe pa ni dajal le svojim in Kaufmanovemu posestvu, ampak je del svojih moči dal tudi drugim v našem kraju. Živi so spomini na pogostitve, ki jih je kot cerkveni ključar na lepo nedeljo pripravil za župnika, ministrante in cerkvene pevce. Nalogo ključarja je vestno in požrtvovalno opravljal. Verjamemo, da ni pozabljena njegova skrb, noben vzdih, ki se mu je izvil iz prsi, nobena kapljica znoja na licu, ko je skrbel za lepoto naše župnijske cerkve.

V lepem spominu ga imajo tudi črneški gasilci. Čutil je, da je glasba nekaj lepega, zato so ga preproste pesmi ob spremljavi harmonike ali skladbe pihalne godbe vedno znova razveselile. Pred devetimi leti pa je začel temen oblak težke bolezni prekrivati sonce harmonije in zadovoljstva. Njegove poti so postajale vse krajše in zanj vse težje. Z leti se je stišal njegov smeh in bolezen ga je vse bolj obračala naznoter k sebi.

Zaradi obnove hiše v Črnečah sta se z ženo Berto preselila v Latkovo vas k hčerki Verici, kjer je našel ljubeča srca, ki so zanj lepo skrbeli v času bolezni. Verica in njeni potrjujejo tisto lepo reklo, da so dobri ljudje sreča na tem svetu. V Črnečah pa so ostali Kaufmanova hiša, s sadjem obteženi sadovnjak, polja in travniki, nad

katerimi miglja poletna vročina, poskočni konji na pašniku in še marsikaj. On pa se je počasi, a zanesljivo bližal svojemu odhodu. In ko smo v nedeljo zjutraj v črneški cerkvi praznovali Kristusovo vstajenje, ga je Bog v Topolšici poklical k sebi. Vsem, ki ga ljubijo, je zatrepotalo srce kot listje v vetru in oči so dobile vlažen lesk.

V takih žalostnih trenutkih se upravičeno sprašujemo s pesnikom:

"Mar On, ki me v življenja knjigo je zapisal,
tako se ponorčeval
z menoj, da me bo
zavrgel kot gnilo seme?"

Ne, kakor resnično živimo, dihamo, delamo in govorimo, tako tudi verujemo v življenje po smrti, v deželo samega petja, samega zdravja in same ljubezni. Bog daj, da bi se tam spet srečali!

Žalujoci: žena Berta ter otroci z družinami

V spomin

Julijana Zorko

5. december 1919–27. maj 2003

*Bogat je tisti,
ki se razdaja.*

Dne 27. maja 2011 je minilo osem let, odkar nas je dokončno zapustila naša draga teta, sestra in botra ter ženska z veliko radodarnostjo. Za časa življenja je skrbeli, da bi vsi domači imeli brezskrbno življenje, in radodarno pomagala z ljubeznijo in dejanji, se žrtvovala za nas, dajala in se razdajala. V naših srcih živi in bo živela še naprej.

Hvala vsem, ki se je spominjate, ki niste pozabili, kaj je storila za nas. Hvala za lepe trenutke življenja ter žalost, ko je umrla, hvala, ker za kratek hip postojite ter prižigate sveče in sodelujete pri svetih mašah.

Teta Amalija, Janez in sorodstvo

Zahvala

Janez Selinšek

11. avgust 1941–8. marec 2011

Ob boleči izgubi moža, očeta, dedka in tasta Janeza Selinška se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, izrekli sožalje, prinašali sveče in cvetje, darovali za svete maše in ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi sestram in zdravnikom internega C-oddelka slovenjgraške bolnišnice za ves trud in nego.

Hvala sosedom, gospodu Jerneju Zaveršniku za opravljene pogrebne storitve, gospodu župniku Tinetu Tajniku za lepo opravljen pogrebni obred, gospodu Marjanu Križaju za izrečene besede ob grobu ter pevcem za odpete žalostinke.

Njegovi žalujoci: žena Amalija, hčerka Zora z družino, hčerka Majda z Ivanom in ostalo sorodstvo

Spomin

Edmund Pohovnikar

25. december 1937–29. maj 2008

Nešteto svečk je že zgorelo,
nešteto rož je ovenelo,
nešteto solz pretteklo je ...
Življenja naša so se spremenila,
a srca naša te ne bodo pozabila.

Žalujoci: vsi tvoji

Hvala vsem, ki se našega dragega moža, očeta, dedka in pradedka spomnite, postojite ob njegovem grobu, mu naklonite lepo misel ali prižgete svečo.

Alojz Simetinger

12. november 1923–24. april 2011

Prav na veliko noč, na največji praznik kristjanov, nas je pretresla žalostna novica, da je lovske vrste zapustil naš najstarejši lovec Lojze Simetinger, član LD Dolič.

Rodil se je 12. novembra 1923 v Črni na Koroškem. Vzornik mu je bil oče, ki ga je vzgajil v ljubitelja narave in divjadi, s katero se je srečeval vsak dan. 1956. leta se je s svojo soprogo preselil v Mislinjo. Kot gozdar je gospodaril v različnih gozdarskih revirjih in postal revirni gozdar na Paškem Kozjaku. Leta 1962 se je včlanil v LD Dolič. Bil je namestnik starešine, revirni vodja, nad 10 let gospodar in več let tajnik. Skozi vso lovsko dobo je bil priznani kinolog. Njegovi zvesti spremljevalci na lovu so bili brak jazbečarji, ko pa je njegovo zdravje začelo pešati, so ga na lovu spremljali resasti jazbečarji. Za uspešno kinologijo ga je Kinološka zveza odlikovala s srebrno in zlato plaketo. Tudi v LD Dolič je dobil več priznanj: znak lovske zasluge, priznanje območne lovske zveze, red za lovske zasluge III. st. LZS, bil pa je tudi častni član LD Dolič. Ob otvoritvi kočice na Paškem Kozjaku, ki smo jo zgradili, ko je tam postal revirni gozdar, je prejel pisno priznanje.

Bil je tudi umetniško navdihnen. Ob opazovanju narave sta nastali dve knjigi o lovskih doživljajih, ki ju je izdal v samozaložbi.

Ogromno je planinaril in lepote narave posnel s kamero in fotografskim aparatom. Umetnica Arsovska ga je navdušila za slikanje živali v naravi. Po 55. letu starosti je nastalo veliko slik na platnu, ki še danes krasijo lovski dom na Paki in mnoge lovske sobe in gostilne. Tako je dobil naziv lovski umetnik.

Tudi na področju izobraževanja je veliko naredil. Veliko lovcev LD Dolič je pripravil za lovske izpite pri LZ Maribor in mnogim je bil mentor. Ko smo lovci LD Dolič videli, da mu je zdravje začelo pešati, smo ga obiskovali in želeli, da bi premagal bolezen. Ampak bolezen je bila močnejša.

Dragi Lojze! Naj ti bo lahka slovenska zemlja. Gozdovi Paškega Kozjaka, ki si jih tako ljubil, pa naj šumijo v spomin nate.

Rihard Ernest Kozjak, LD Dolič

Karel Martinc

2. november 1926–26. oktober 2010

Sosede in znance, člane našega združenja, borce in lovce Lovske družine Dolič še posebej, je globoko užalostila smrt Karla Martinca. Pri Kričejju na Kozjaku se je v časih skromnega življenja preprostih ljudi, 2. novembra 1926, rodil naš Karel. V revščino je bilo odeto njegovo otroštvo, le dela na hriboviti kmetiji ni nikoli zmanjkalo. Pa je vendar vzljubil kmečka opravila, da je zvest kmetovanju ostal na domačiji do poslednjega diha.

Ko mu je življenje odmerilo šele 16 let, je mladenič že sodeloval s partizani. Nič čudnega, saj so zvesti slovenski zemlji in besedi na njegovem domu pripravljali in kuhali hrano za glažarsko bolnišnico. Karel je postal borec Tomšičeve brigade in med drugimi sodeloval tudi v bojih proti Nemcem na Paškem Kozjaku januarja 1945. Za prehojeno pot borca Tomšičeve brigade je prijel priznanje 2. slovenske proletarne udarne brigade in medaljo zaslug za narod ter še več zasluženih priznanj. Da je bil vsa leta naš član, smo ponosni vsi v Krajevni organizaciji ZB za vrednote NOB Dolič.

Karel se je po vojni presrečen predal kmetovanju na svobodni slovenski zemlji. Ob pridnem delu je prislunil tudi srcu, ki ga je 12. januarja 1950 pripeljalo pred oltar. Z Martinekovo Slavko sta v dvojce obračala strani življenja, v dvojce sta kmetovala in se veselila rojstev otrok. Tri hčerke in tri sinove je povila Slavka in Karel je bil skrben oče, ponosen na uspehe svojih otrok in hvaležen ženi za toplino in razumevanje. Čeprav je vedno rad delal, je modro odločal, ko je v želji, da bi Kričejjeva kmetija pred 19 leti ujela ritem napredka, gospodarjenje zaupal hčerki Slavki in zetu Justinu. Šele ob 15 vnukih in osmimi pravnuki se je veselil lepih dni življenja.

Počivaj v miru v slovenski zemlji, ki si jo tako ljubil!

Rihard Kozjak, LD Dolič

Lahko tudi z manjšimi mesečnimi zneski rešite svoj prihodnji

➔ **Bernarda Dretnik**, samostojna premoženjska svetovalka

Trenutne gospodarske razmere, spremembe na področju pokojnin, šolstva in šolnin, navsezadnje pa tudi številne želje in potrebe, ki jih kot posamezniki imamo, nam narekujejo, da moramo za varno in srečno prihodnost poskrbeti sami. Zato je potrebno že danes pričeti z dolgoročnim varčevanjem, ki nam bo omogočilo našo prihodnost postaviti na pravo mesto. Dolgoročno varčevanje nam prinaša številne prednosti, predvsem pa je pomembno, da pa prej kot bomo začeli, manjši mesečni vložki bodo potrebni za doseg želene cilja.

S kakšnimi nameni varčujemo?

Pokojnina: Slovenija je od leta 2000 na prehodu iz sistema, v katerem je država zagotavljala večino prihodkov za pokojnino, v sistem, ko bo posameznik državno pokojnino moral dopolnjevati z lastnim varčevanjem, če bo želel obdržati vsaj približno enako raven prihodkov tudi v pokoju. Današnji upokojenci prejema iz prvega stebra pokojnino v višini 65 % svoje plače (vir: ZPIZ-Statistični pregled 2010-09). Napovedi kažejo, da se bo ta odstotek v prihodnje še zniževal. Zato se ne zanašajte na to, da je za vašo pokojnino poskrbljeno. Lastna nepremičnina: po javno dostopnih podatkih bi moral posameznik s povprečno neto plačo, v kolikor bi želel kupiti

povprečno stanovanje v Ljubljani na kredit in bi za to namenil polovico svoje plače ter dobil brezobrestno posojilo, posojilo odplačevati več kot 31 let.

Študij otrok: na področju visokega šolstva bo zaradi sprememb na področju trga dela, plačljivih šolnin, obštudijskih dejavnosti, najemnin in ostalih stroškov, povezanih s študijem, potrebno za šolanje otrok nameniti vedno več. Že danes ta znesek po nekaterih raziskavah presega polovico povprečne slovenske plače.

Lastno podjetje: ustanovitev podjetja lahko poteka z lastnim kapitalom ali z izposojenim. Pogoji za pridobitev sredstev so za novoustanovljena podjetja brez zgodovinskih podatkov o poslovanju strožji kot za že obstoječa podjetja. Če upoštevamo še dodatne fiksne stroške plač, materiala, storitev, ki jih ima vsako podjetje tudi brez prihodkov, je potreben znesek še toliko višji.

Zlata rezerva: kolikšen znesek naj bi imel posameznik ali družina na voljo "za vsak slučaj", je odvisno predvsem od finančnega položaja in življenjskega sloga posameznika ali družine.

Glede na to, da strankam prinašamo vedno nove informacije in nove priložnosti, bi omenila novo ponudbo FPPV, ki je nastala na osnovi naših idej, saj smo opazili, da bi bila takšna ponudba nujna za naše stranke.

Prav tako smo upoštevali željo vseh, ki bi radi mesečno varčevali v fizičnih plemenitih kovinah, posebej aktualno v srebru, redkih kovinah itd.

Kje vidimo prednosti takšne oblike varčevanja FPPV?

- Možnost mesečnega plemenitenja sredstev v fizičnih plemenitih kovinah do 95 % ali pa delnicah družb, ki pridobivajo plemenite kovine.

- Optimalna varnost hrambe plemenitih kovin.

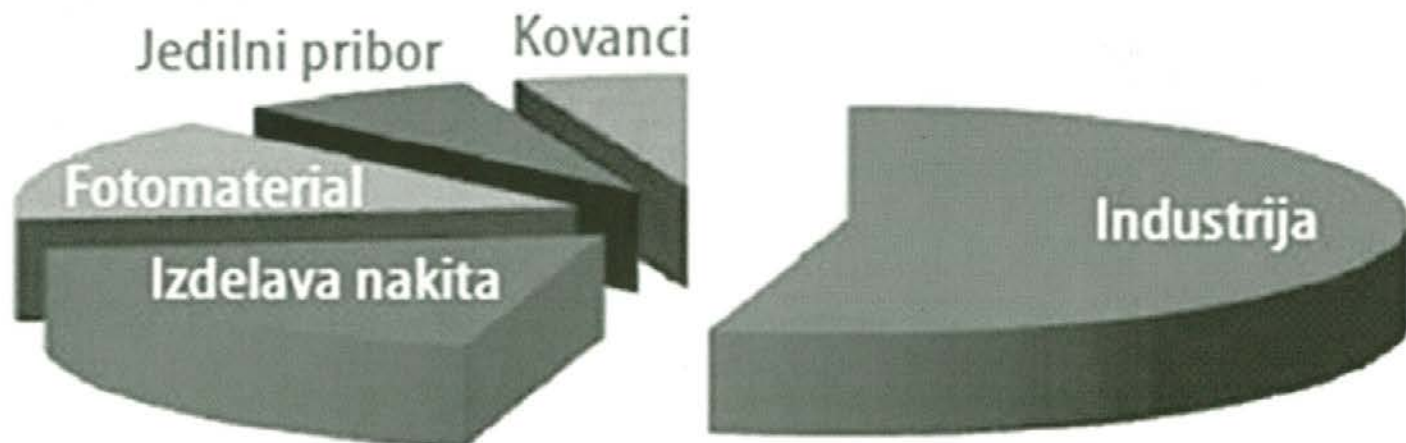
- Zaradi nizkih stroškov je najcenejša oblika varčevanja, zato stranka pri vsakem obroku kupi več srebra, zlata ali delnic.

- Zaradi ddv-ja v brezcarinskem skladišču pomenijo večje palice manjšo razliko v ceni, kar povečuje donosnost ponudbe, ki se na daljši rok izjemno pozna.

- V primeru nepredvidenih situacij lahko stranka likvidnostno dvigne avans, zniža obrok, za avans ni potrebno plačevati obresti ter ni davka na dobiček.

Pogosto se svojih potreb niti ne zavedamo. Kakšna pokojnina me čaka, koliko me bo stalo šolanje otrok, ali je potrebno imeti "zlato rezervo", je samo nekaj vprašanj, ki si jih najpogosteje zastavljamo.

Poraba srebra v letu 2007

Gospodinjski dan – druženje plezalk pod Kalvarijo

Andrej Špiler, AK Ravne

„V nedeljo, 12. junija 2011, ob 11. uri pridite vse plezalk in simpatizerke plezanja, ne glede na klubsko, rasno ali kakršno koli drugo pripadnost (mularija lahko pride zraven), pod sten'co v Radlje, kjer si bomo gospodinje, ki imamo raje skalo (in led) kot gospodinjenje, dale duška. Moška populacija je dobrodošla ...”

Ta novica na alpinističnem informacijskem portalu je pod steno Kalvarije v Radljah vabila alpinistke in plezalk – gospodinje v predpasnikih – na prijetno druženje, spoznavanje in seveda plezanje. Tudi moški smo bili vabljeni, vendar s čisto določeno nalogo, in sicer, da strežemo gospodinjam, ki nas med letom razvajajo, namesto nas kuhajo, pospravljajo in skrbijo za otroke – gospodinji – , ko mi plezamo. Obvezna prepoznavna oprema za prave gospodinje je bil predpasnik. Ko sem prišel pod steno, se je že slišal otroški živ žav, gospodinje so se pomenkovale, nekaj moških pa je stalo pri strani in si verjetno mislilo, da ne spadajo zraven. Da bi skupino povezal, sem jim postregel baklave slavnega ravenskega slaščičarja Nuhija. Po sladkem aperitivu so gospodinje hitro pričele plezati. Posebno doživetje za gledalce pod steno je bilo hitro spuščanje gospodinj po steni navzdol, ko so se jim predpasniki dvigali in vihrali v zraku.

Po začetni potešeni navdušenosti gospodinj za plezanje je Omar zakuril žar in vse dobro nahranil. Po kosilu pa je sledilo

Gospodinja gospodinji štrik drži (foto: Andrej Špiler)

Cvet slovenskih gospodinj (foto: Andrej Špiler)

atraktivno plezanje Marte v coklah z visoko peto. Ob pomoči dobrega soplezalca je čez severno steno splezala na vrh Kalvarije. Sodobna oprema ni vse, če ima človek voljo in veselje, lahko, tako kot pred desetletji pastirji, spleza na vsako skalo. Da plezanje ni le šport, ampak tudi kultura, nam je v "baletu po steni" pokazal naš že uveljavljeni mladi up Gregor. Res ga je bilo lepo gledati,

Foto: Marta Krejan

Otrokom je treba dati prave »igračke« (foto: Marta Krejan)

kako elegantno in tekoče je plezal v najtežjih smereh. Prava predstava, ki ti zadrži dih in izostri pogled, ker bi rad videl, kje se fant sploh lahko drži v gladki in previsni steni.

Na gospodinjskem dnevu smo tako uživali, da smo gospodinjam skoraj pozabili postreči kavico, otroci so pozabili jokati, gospodinje jamrati, kako so med letom stalno obremenjene z delom, moški pa smo bili veseli, ker je gospodinjski dan le enkrat na leto. Skupaj smo ugotovili, da nam ni treba na drugi konec sveta, ker je lepo že pod Kalvarijo, da za plezanje ne potrebujemo najboljših čevljev, ker lahko plezamo tudi v coklah, da nam ni treba v gostilno, ker lahko žar zakurimo kar na parkirišču, da otrok ni potrebno peljati v Gardaland, da bodo srečni, ker jih osreči že brezskrbno tekanje in skakanje po travniku, da za naše zadovoljstvo največ lahko

postorimo sami, zato se plezalk in plezalci prihodnje leto spet dobimo na gospodinjskem dnevu.

P. S.

Ko sem pred časom postal naročnik Viharnika, sem mislil, da bo moja edina obveza do cenjene revije, da jo preberem in plačam, a sem se zmotil. Urednica me je "stisnila v kot" in na način, da tega nisem mogel odreči, naročila pričujoči članek.

Nedeljska oprava (foto: Mateja Petek)

Lastniki gozdov,

potrebujete nekoga, da za Vas izvede posek in spravilo lesa? Morda iščete nekoga, ki bi za Vas prevzel celotno organizacijo od poseka do prodaje lesa, ali pa ste morda razmišljali o prodaji lesa na panju? Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., v koroških gozdovih opravlja sečnjo in spravilo lesa ter vsa gozdnogojitvena in negovalna dela.

Gozdarske storitve:

- sečnja
- spravilo
- gojitvena dela
- prevoz lesa

Podjetje odlikujejo:

- kratek dobavni čas kot rezultat popolne prilagodljivosti proizvodnje zahtevam kupcev
- zadovoljitev vseh kupčevih potreb na enem mestu
- dolgoletne izkušnje
- strokovni kader
- dobra tehnična opremljenost
- dobra prilagodljivost vsem terenskim razmeram
- možnost prevoza lesa do kupca
- konkurenčne cene
- poštna izmera lesa
- zanesljivo in hitro plačilo
- odkup vseh vrst sortimentov
- takojšen odvoz lesa

Od gozdnih posestnikov in drugih pravnih oseb odkupujemo vse vrste oblega lesa iglavcev in listavcev po konkurenčnih odkupnih pogojih.

Kontakt:

- vodja gozdarstva: Ernest Ruter, tel.: 041 742 154
- pomočnik vodje gozdarstva: Branko Arl, tel.: 041 655 993
- vodja odkupa in odkup od pravnih oseb: Božo Vrhnjak, tel.: 031 575 172
- odkupovalec na terenu Koroške: Robert Uršej, tel.: 051 606 872

Nadalje skrbi za načrtovanje gozdnih cest ter gradnjo gozdnih vlak in rekonstrukcijo starih vlak. Cilj podjetja na področju sečnje in spravila je postopno povečanje strojne sečnje s procesorsko tehnologijo na terenih, ki to omogočajo. Takšna tehnologija omogoča poleg varnega dela v gozdu in optimalnega krojenja lesa manjše poškodbe gozdnih tal in intenzivnejše izkoriščanja lesne biomase.

Foto: Tomo Jeseničnik

STOPALO TJANA, s. p.

Šentjanž 14
2373 Šentjanž

NEGA STOPAL

naredi vaš korak lažji, pogled na vaše urejene noge pa prijetnejši!

PRIVOŠČITE JIM NAJBOLJŠE, saj vas podpirajo VSAK DAN celo življenje!

Bolečine zaradi otiščancev, kurjih oces, razpokane kože na podplatih ... so popolnoma nepotrebna nadloga. Enako velja tudi za zadebeljene nohte, trdo in poroženelo kožo. Skrbna nega je potrebna tudi doma, zato vam bomo po želji svetovali, kako za svoje noge najbolje poskrbite tudi sami.

„STOPALA so zrcalo našega zdravja!“

Se priporočamo! Naročite se lahko na telefon 070 750 131

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

ZM PRIZMA Hibrid
Danes za jutri

Z osebnim zavarovanjem **ZM PRIZMA Hibrid** ste pripravljeni na vse izzive. Inovativna rešitev **ZM PRIZMA Hibrid** zavarovanje - varčevanje - donos - varnost.

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20